

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/76/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2316220589
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2316220589.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlatice Javorovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Briškovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobcov: 1. A. B., C. D., nar. XX. XXXX XXXX, trvalo bytom B., B. XXXX/XX, 2. E. C., C. D., nar. XX. XXXX XXXX, trvalo bytom F. G. F. XXX, 3. H. I., C. D., nar. X. XXXXXXXX XXXX, trvalo bytom B., J. XXXX/XXX, 4. K. L., C. D., nar. XX. XXXX XXXX, trvalo bytom M. I. XXXX, žalobcovia 1/ až 4/ zastúpení splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária Mojžiš a partneri, s.r.o., Sasinkova 10, 811 08 Bratislava, IČO: 35 892 994, proti žalovaným: 1. E. E., nar. X. XXXXXXXX XXXX, trvalo bytom M. XX, 2. F. I., C. D., nar. XX. XXXXXXXX XXXX, trvalo bytom G. B. XX/X, 3. N. L., C. D., nar. XX. XXXX XXXX, trvalo bytom B., M. XXXX/XX, 4. E. I., C. D., nar. X. XXXXXXXX XXXX, trvalo bytom F. G. F. XXX, 5. O. P., C. M., nar. XX. XXXX XXXX, trvalo bytom B., M. XXXX/XX, žalovaní 1/ až 5/ zastúpení advokátkou: JUDr. Silvia Gašparíková, Športová 2298/58, 926 01 Sereď, IČO: 42294916, o určenie vlastníctva a o určenie, že vec patrí do dedičstva, o odvolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 23. marca 2022 č. k. 35C/331/2016-421, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e.

II. Žalovaní 1/ až 5/ majú proti žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. žalobu v celom rozsahu zamietol; II. žalobkyniam uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. §137 CSP (zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov); § 115, § 116 ods. 1, § 145 ods. 1 a 2 zákona č. 141/1950 Sb. Občianskeho zákonníka; §132a ods. 1, § 135a ods. 1 a 4, § 865 ods. 3 O.z. (zákona č. 40/ 1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.4.1983). Vecne dôvodil, že žalobkyne sa žalobou doručenou súdu 14.11.2016 v znení jej zmeny pripustenej uznesením č. k. 35C/331/2016-387 z 10.1.2022 domáhali, aby súd určil, že Q. D., nar. XX.X.XXXX, naposledy bytom M. I. X, zomr. X.X.XXXX a H. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.XX.XXXX boli najneskôr ku dňu smrti vlastníckmi nehnuteľnosťí nachádzajúcich sa v k. ú. M., obec M. zapísaných na LV č. XXXX ako:

- parc. reg. C č. 3844/2 o výmere 144 m² ako záhrady,
- parc. reg. C č. 3844/10 o výmere 251 m² ako záhrady,
- parc. reg. C č. 3844/11 o výmere 152 m² ako záhrady,
- parc. reg. C č. 3845/2 o výmere 105 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/5 o výmere 91 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/6 o výmere 86 m² ako zastavané plochy a nádvoria,

- parc. reg. C č. 3845/7 o výmere 183 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/8 o výmere 35 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/9 o výmere 37 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/10 o výmere 195 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/11 o výmere 6 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
Eventuálne určil, že nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX v k. ú. M., obec M. ako:

- parc. reg. C č. 3844/2 o výmere 144 m² ako záhrady,
- parc. reg. C č. 3844/10 o výmere 251 m² ako záhrady,
- parc. reg. C č. 3844/11 o výmere 152 m² ako záhrady,
- parc. reg. C č. 3845/2 o výmere 105 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/5 o výmere 91 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/6 o výmere 86 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/7 o výmere 183 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/8 o výmere 35 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/9 o výmere 37 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/10 o výmere 195 m² ako zastavané plochy a nádvoria,
- parc. reg. C č. 3845/11 o výmere 6 m² ako zastavané plochy a nádvoria (ďalej aj len „predmetné nehnuteľnosti“, „sporné nehnuteľnosti“, alebo „sporné pozemky“), patria do dedičstva po poručiťoch Q. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX a H. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.XX.XXXX (ďalej len poručiťelia). V odôvodnení žaloby a následných vyjadreniach odôvodnili svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení tým, že sú právnymi nástupcami po poručiťoch a podaná žaloba je prostriedkom pre ďalšie prejednanie dedičstva po poručiťoch. Ďalej uviedli, že poručiťelia za života nadobudli pozemkové nehnuteľnosti, na ktorých postavili rodinný domček súp. č. XXX, a to od roku 1953 v častiach parciel 3843, 3844 a 3845. Do ich užívania a držby vstúpili s úmyslom užívať ich ako svoje. Ich držba bola oprávnená, dobromyseľná a nepretržitá do doby nadobudnutia vlastníckeho práva priamo zo zákona. Parcely č. 3843, 3844, 3845 boli v spojitosti so stavbou rodinného domu zmenené na č. 3844/2 a 3845/2, na ktorom bol zapísaný rodinný dom súp. č. XXX. Sporné nehnuteľnosti neboli prejednané v dedičskom konaní po poručiťovi Q. D. vedenom pod sp. zn. D 1135/83 ani v dedičskom konaní po poručiťke H. D. vedenom pod sp. zn. 12D 200/2002. Aktuálnym vlastníkom nehnuteľností je žalovaný 1/. Na pojednávaní 20.1.2020 žalobcovia prostredníctvom ich právneho zástupcu uviedli, že od roku 1950 jednotlivými kúpnyimi zmluvami uzavretými formálnym i neformálnym spôsobom, potvrdenými vtedajšími autoritami sa právní predchodcovia žalobcov stali vlastníkami nehnuteľností, ktorých zapísaným vlastníkom je v súčasnosti žalovaný 1/. Na základe týchto úkonov a reálneho užívania došlo v zmysle Obč. zákonníka č. 141/1950 Sb. k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním. Dňom podpisu predložených dokumentov vstúpili právní predchodcovia do dobromyseľnej držby, pozemky užívali ako vlastné. Postavili na nich dom. V roku 1953 bola postavená 1. časť rodinného domu, domová nehnuteľnosť bola dostavaná v roku 1964. Domnelé nadobúdacie tituly zrejme neboli plnohodnotné, avšak vzhľadom na historické obdobie po vojne sa judikatúra prikláňa k tomu, že možno ospravedlňovať nielen skutkový omyl, ale aj omyl právny, keď v týchto časoch z dôvodu nestability dochádzalo aj k obyčajovému nadobudaniu užívacích práv. Domnelými nadobúdacími titulmi a reálnym užívaním vstúpili právní predchodcovia žalobkýň dobromyseľne do držby, ktorá bola práve v súvislosti s týmito titulmi oprávnená a trvalá od roku 1954 do roku 2016. Okamih vzniku je ťažko určiteľný, keďže pán D. kupoval pozemky po častiach. Ku kúpe dochádzalo aj za potvrdenia miestneho národného výboru, v ktorých listinách je konštatované, že následne má prísť k zápisu do pozemkových kníh, k čomu však pre už uvedené dôvody nedošlo. V podaní doručenom súdu 29.11.2021 žalobcovia doplnili, že poručiťelia vstúpili do oprávnenej a dobromyseľnej držby nehnuteľností v časti pôvodných parciel č. 3843 a č. 3844 k. ú. M. (rola F.) pre účely výstavby domu v dĺžke 100 m od prednej časti parciel od obce na základe právneho titulu, ktorým bola Smluva podľa § 111 a nasl. stredného OZ č. 141/1950 Zb., od dňa 12.2.1953 od knihovaných vlastníkov v danom čase, ktorými boli Q. R. s manželkou C. R.. Svedkom vzniku právneho vzťahu bol v danom čase predseda MNV, ktorý bol autoritou a administratívnou zárukou. C. R. dňa 27.3.1964 potvrdila prevzatie kúpnej ceny od kupujúcich za odpredaný pozemok. Poručiťelia vstúpili do oprávnenej a dobromyseľnej držby pozemkov v časti parcely pôvodne zapísanej ako parc. č. 3845 k. ú. M. (rola v J. G. E.) o výmere 200 m², ktorú odkúpili v roku 1950 od svojej rodiny M. D. s manželkou E.. Svedkom vzniku zmluvného vzťahu Smluvy v režime zák. č. 141/1950 Zb. bol predseda a tajomník MNV, ktorí boli administratívnou zárukou prevodu. Dňa 17.4.1963 pani D. D., príbuzná poručiťov, potvrdzuje na MNV prevzatie kúpnej ceny na vyplatenie stavebného pozemku. Predmet sporu podľa identifikácie parciel tvoril parcely č. 3843, č. 3844 podľa PK vložky XXXX pre k.ú. M. vtedy označovanej ako rola F. a tiež parc. č. 3845 podľa PK vložky č. X pre k.ú. M. označovanej ako rola v J. G. E. zodpovedajúce

parcelám podľa identifikácie č. 3845. Na pozemkoch, do užívania ktorých v užívacej hranici oplotenia vstúpili poručníci v čase od 1.1.1950 do 15.2.1953 si začali stavať dom, ktorému bolo po dostavbe pridelené číslo XXX a neskôr po dostavbe v roku 1964 bol dom prečíslovaný na č. XXX. Poručníci najneskôr 12.2.1953 vstúpili do držby pozemkov oprávnenej a neprerušene trvajúcej až do roku 2015, pretože v čase vstupu do držby, v rozsahu a rozlohou zodpovedajúcou užívacím hraniciam, tieto nielen obhospodarovali, starali sa o ne ako o svoje, ale na pozemkoch si postavili rodinný dom, v ktorom sa všetci dedičia poručníkov narodili a vyrástli. Vstupom poručníkov do oprávnenej, dobromyseľnej a neprerušenej držby v čase od 1.1.1950 až do 12.2.1953 došlo podľa § 116 ods. 1 OZ č. 141/1950 ku začatiu plynutia 10-ročnej vydržacej doby ku všetkým pozemkom tvoriacim dnes predmet nároku, uplynutím ktorej došlo ex lege bez ďalšieho k vzniku vlastníckeho práva poručníkov najneskôr dňom 13.2.1963. Pre prípad, že by plynutie lehoty bolo pre nejaké dôvody nezodpovedajúce požadovanej zákonnej dobe, potom poručníci sa stali vlastníckmi k 1.1.1983 podľa zák. č. 131/1982 Zb. a pokiaľ aj nie, potom poručníčka H. D. sa stala vlastníčkmi k 1.1.1992, podľa zák. č. 509/1991 Zb. trvaním oprávnenej, dobromyseľnej a nerušenej držby až ku dňu nadobudnutia účinkov týchto právnych noriem, ktoré vlastníctvo vydržaním pozemkov priznávali. V okamihu vstupu poručníkov do držby boli podľa § 145 OZ č. 151/1950 dobromyseľní, čo potvrdili úrady Mesta. Dobromyseľnosť poručníkov sa vzťahovala k titulu nadobudnutia, ktorý spôsob kúpy nehnuteľností na slovenskom vidieku v čase krátko po skončení vojny zodpovedal správaniu jednoduchých ľudí bez vzdelania a skúsenosti z uplatňovania obyčajového práva vo vzťahoch medzi osobami, ktorých viazali vzdialenejšie rodinné väzby. Dobromyseľnosť držby sa vzťahovala k jej uchopeniu a trvaniu, keď zodpovedala tradičným vzťahom na slovenskom vidieku v rokoch 50-tych, keď je pravdepodobné, že neoprávnenosť držby by bola namietaná v čase začiatku vstupu do držby, pokiaľ by vlastníci, ktorých sa držba týkala, vedeli o neoprávnenom vstupe do držby. Poručníci boli presvedčení o oprávnenosti vstupu do držby z dôvodu kúpy na pozemkoch, na ktorých začali s výstavbou domu. V podaní doručenom súdu 21.2.2022 žalobcovia doplnili, že poručníci postavili na parcelách provizórny rodinný domček, ktorému bolo pridelené súp. č. XXX, na základoch ktorého bol dobudovaný trvalý dom s prideleným súp. č. XXX.

Žalovaný 1/ vo svojich vyjadreniach poukazyval na to, že nehnuteľnosť kúpil v dobrej viere od vlastníkov nehnuteľností K. N. L. a D. L. na základe kúpnej zmluvy z 11.9.2015 a na základe právoplatného vkladu vlastníckeho práva pod V-4183/2015 povoleného 1.10.2015. Predchádzajúci vlastníci nehnuteľností kúpili v dobrej viere od vlastníkov nehnuteľností, z ktorých ani jeden nebol Q. D. a H. D.. Vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z predložených dokumentov nevyplyva, a to ani z rozhodnutia štátneho notárstva v Galante, ktoré bolo vydané v dedičskej veci po zomrelom Q. D., ani z výpisov pozemkovej knihy, kde právni predchodcovia žalobcov nie sú uvedení, ani z potvrdenia miestneho národného výboru v M., kde sa síce spomína kúpa a držba pozemku parc. č. 3845, avšak len v časti 200 m², pričom nie je zrejmé, či sa jedná o časť pozemku, ktorá by bola predmetom konania, rovnako ako je tomu aj v prípade potvrdenia o výmene častí pozemkov parc. č. 3843 a 3844 (v časti 100 m). V zápisnici o vyplatení kúpnej ceny za stavebný pozemok tento nie je žiadnym spôsobom špecifikovaný, pričom sa na ňom mala realizovať stavba rodinného domu č. XXX a nie XXX, ktorý stojí na dotknutých nehnuteľnostiach.

Vo vyjadrení z 3.2.2022 žalovaní prostredníctvom ich právnej zástupkyne doplnili, že pokiaľ žalobcovia na margo vstupu do oprávnenej a dobromyseľnej držby nehnuteľností poukazujú na Prehlásenie o predaji z 12.2.1953 podpísané Q. R. a C. R., toto prehlásenie len avizuje výmenu častí pozemkov s informáciou, že o výmene bude dodatočne vypracovaná zmluva, z ktorej bude zrejmé kto, komu, čo, v akej výmere prepúšťa. Avizovaná zmluva, ktorá by konkretizovala daný úkon a previedla vlastnícke práva k častiam pozemkov súdu predložená nebola a žalovaní tak majú dôvodnú pochybnosť o tom, či sa zamýšľaný prevod vlastníckeho práva, resp. avizovaná výmena častí pozemkov skutočne zrealizovali. Potvrdenie o prevzatí kúpnej ceny z 27.3.1964 podpísané C. R. malo byť podpísané Q. R. a nie jeho manželkou, ktorá namiesto neho potvrdzuje prevzatie kúpnej ceny za predaj pozemkov, ktoré nie sú v tomto potvrdení žiadnym spôsobom konkretizované. Žalovaní daný dokument považujú za neurčitý, nedôveryhodný a bezpredmetný. Medzi dvomi vyššie uvedenými dokumentami nie je možné potvrdiť prepojenie, nakoľko boli vypracované s odstupom viac ako 10 rokov a je nepravdepodobné, že v prípade avizovanej výmeny, by následne po 10 rokoch prišlo k vyplácaniu nejakej kúpnej ceny. Žalovaní oba dokumenty považujú len za doklady vytrhnuté z kontextu situácie, ktorá im nie je bližšie známa. Potvrdenie o predaji častí pozemku vo výmere 200 m² z parcely č. 3845, k.ú. M. z 24.1.1964, kde ako predávajúci vystupovali M. a E. D. osvedčuje predaj, resp. kúpu častí pozemku vo výmere 200 m² z parc. č. 3845, a to z roku 1950. Zároveň potvrdzuje skutočnú a nerušenú držbu tejto častí pozemku. Z predložených dokladov žalovaní nevedia identifikovať, či sa jedná o niektorý z pozemkov, ktoré sú predmetom sporu, nakoľko pozemok parc. č. 3845 bol roľou s celkovou výmerou 1286 m² a samotní

žalobcovia v konaní potvrdili, že ako deti pracovali aj na roliach nachádzajúcich sa za ich rodinným domom. V súvislosti so Zápisnicou zo 17.4.1963 o prevzatí kúpnej ceny za časť stavebného pozemku na stavbu rodinného domu XXX, ktorá mala byť uhradená D. D., žalovaní uviedli, že na sporných pozemkoch stojí rodinný dom č. XXX, pričom nebolo preukázané, že by jeho predošlé číslo bolo XXX. Zo zápisnice nie je zrejmé, akých pozemkov sa týka, kde sa nachádzali, ako ani to, aká ich časť mala slúžiť na zamýšľanú stavbu. Žalovaní poukázali na rozpornosť svedeckých výpovedí. Žalobkyňa 1/ vo výpovedi tvrdila, že s výstavbou rodinného domu na zakúpených pozemkoch sa začalo okolo rokov 1963 - 1964, žalobkyňa 2/ uviedla časové obdobie rokov 1951 - 1953. Vo vyjadrení žalobcov z 25.11.2021 sa uvádza obdobie od 1.1.1950 do 15.2.1953 ako obdobie, kedy mali právni predchodcovia vstúpiť do držby sporných pozemkov. Ani jedna zo žalobkyň v danom období ešte nežila. Žalobkyňa 1/ sa narodila XX.X.XXXX a teda si nemôže pamätať ako s otcom chodila vybavovať veci okolo kúpy a výmeny pozemkov. Aj v prípade, ak by bol vstup do držby pozemkov datovaný rokmi 1963 - 1964, žalobkyne boli v danom čase pomerne útleho veku, pričom o okolnostiach, za ktorých mali ich rodičia dotknuté nehnuteľnosti nadobudnúť, resp. vstúpiť do ich dobromyseľného užívania, vedia len z počutia a spomienok žalobkyne 1/, ktorá tvrdí, že ako cca 10-11 ročné dieťa s otcom prevody riešila, rozumela postupom a dokonca si vedela k parc. číslam priradiť presne pozemky a ich časti o ktoré sa jednalo. O pravdivosti týchto tvrdení majú žalovaní dôvodné pochybnosti, a to vzhľadom na vek žalobkyne 1/, ako aj pomerne rozporné tvrdenia ohľadom časového obdobia, kedy mali porúčitelia vstúpiť do držby pozemkov a začať so stavbou rodinného domu. Isté je však, že najneskôr v roku XXXX boli v rámci dedičského konania po zomrelom otcovi Q. D. žalobcovia, ako aj ich matka informovaní o tom, že dotknuté pozemky nie sú právne usporiadané, resp. že nie sú vo vlastníctve ich rodičov, dôsledkom čoho neboli predmetom samotného dedičstva. Žalobcovia ako ani ich matka sa napriek uvedenému ďalších 30 rokov touto záležitosťou nezaoberali, čo je možné vyhodnotiť ako ich konkludentný súhlas so situáciou, s ktorou boli jasne oboznámení. V prípade, ak by si boli vlastníckeho práva svojho otca vedomí a mali by k dispozícii doklady, o ktorých dnes tvrdia, že nimi disponujú, je ich pasívny prístup k veci viac než nepochopiteľný. Žalovaný 1/ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam dobromyseľne a v dobrej viere v tom, že predávajúci, ktorému vlastnícke právo svedčalo a bolo osvedčené aj zápisom v katastri, bol platným vlastníkom predmetným nehnuteľností. Žalovaný 1/ ani pri vynaloženej potrebnej opatrnosti nemohol mať, ani nemal dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti jeho právnomu predchodcovi, ktorý bol ako nositeľ vlastníckeho práva zapísaný v katastri nehnuteľností (bez poznámky) takéto právo nesvedčilo. Uvedené platí rovnako aj pre predchádzajúce nadobudnutie vlastníckeho práva pani L. s manželom.

Súd prvej inštancie vychádzal z dokazovaním zisteného skutkového stavu veci:

Žalovaný 1/ je zapísaný ako vlastník nehnuteľností zapísaných LV č. XXXX v k.ú. M., obec M. ako parc. reg. C č. 3844/2 o výmere 144 m² ako záhrady, parc. reg. C č. 3844/10 o výmere 251 m² ako záhrady, parc. reg. C č. 3844/11 o výmere 152 m² ako záhrady, parc. reg. C č. 3845/2 o výmere 105 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/5 o výmere 91 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/6 o výmere 86 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/7 o výmere 183 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/8 o výmere 35 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/9 o výmere 37 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/10 o výmere 195 m² ako zastavané plochy a nádvoria, parc. reg. C č. 3845/11 o výmere 6 m² ako zastavané plochy a nádvoria. Nehnuteľnosti nadobudol na základe kúpnej zmluvy z 11.9.2015 uzavretej medzi predávajúcimi N. L. a D. L. a kupujúcim E. E. (žalovaným 1/). Vklad vlastníckeho práva bol povolený rozhodnutím Okresného úradu Galanta, katastrálny odbor číslo V 4183/2015 z 1.10.2015, s účinnosťou k 1.10.2015. Predávajúci N. L. a D. L. nehnuteľnosti nadobudli na základe Autorizovanej kúpnej zmluvy o prevode spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach uzavretej medzi nimi ako kupujúcimi a predávajúcimi Q. R., nar. XX.X.XXXX, H. S., nar. XX.X.XXXX, E. D., nar. XX.X.XXXX, F. D., nar. XX.X.XXXX, O. D., nar. X.X.XXXX, K. T. J., nar. XX.XX.XXXX, O. D., nar. XX.XX.XXXX, D. D., nar. X.X.XXXX, L. D., nar. XX.X.XXXX, D. D., nar. X.X.XXXX, E. H., nar. X.X.XXXX, J. D., nar. XX.X.XXXX. Podľa identifikácie založenej na čl. 352 a 353 spisu pôvodná parcela č. 3843 zapísaná na PK vložke XXXX mala výmeru 2.730 m², pôvodná parcela č. 3844 zapísaná na PK vložke XXXX mala výmeru 2.464 m², pôvodná parcela č. 3845 zapísaná na PK vložke X mala výmeru 4.625 m².

Vo vzťahu k pôvodným parcelám č. 3843 a 3844 (celková výmera 5.194 m²), roľa F. Q. O.: Podľa Prehlásenia spísaného v M. 12.2.1953 vymieňajúci pozemkov R. Q. a D. Q. pred predsedom MNV M. prehlásili, že si vymieňajú pozemok z parciel číslo 3843 a 3844, ale len prednú časť z týchto parciel t.j. od obce na dĺžku parciel 100 m, ktoré sú vlastnosťou Q. R. obyvateľa obce M. a dáva túto časť spomenutých parciel do vlastníctva Q. D. obyvateľovi obce M. č.d. XXX, ktorý si na spomenutom mieste mieni postaviť obytný domek. D. Q. ako náhradu za toto stavebné miesto dáva Q. R. pozemok na inom mieste. O predmetnej výmene pozemkov dodatočne urobia smluvu na základe ktorej sa prevedie zmena

vlastníctva i v pozemkov knihe, kto komu čo vypúšťa a v akej výmere. Podľa p.k. vložky č. XXXX, M. (č.l. 90 spisu) bolo vlastníctvo k parc. č. 3843 - roľa na J. G. E. vo výmere 27 a, 30 m² evidované v podieloch po 1/8 na U. D., D. D., U. D., v podieloch 5/64 na M. R., a manž. L. R. C. H., Q. R., a manž. V. R. C. M., L. B. a manž. C. R. C. R. a v podiele 10/64 na N. R.. Podľa p.k. vložky č. XXXX, M. (č.l. 91 spisu) bolo vlastníctvo k parc. č. 3844 - roľa G. E. vo výmere 685 siah evidované v podiele 18/60 na N. R., v podiele 9/60 na L. B., v podiele 9/60 na manž. C. B. C. R., v podiele 12/60 na Q. R. a v podiele 12/60 na manž. C. R. C. B.. Podľa p.k. vložky č. XXXX, M. (č.l. 358) bolo vlastníctvo k parc. č. 3844 - roľa F. Q. O. vo výmere 24 a, 64 m² a k parc. č. 3843 - roľa tamtiež vo výmere 27 a, 30 m² evidované nasledovne: Došlo 18. 3.1964 - podľa zápisnice napísanej Okresným súdom v Galante 21.8.1964 v M. zapisuje sa nehnuteľnosť parc.č. 3844, odčlenená z vložky č. XXXX sem a zapisuje sa vlastnícke právo podľa písm. b/ §-u zák. čl. XXIX/1886 titulom deľby - na základe skutočnej držby a/ Q. R. na polovicu a b/ jeho manž. C. C. B. na polovicu. Došlo 31.3.1964 podľa zápisnice napísanej Okresným súdom v Galante dňa 21.8.1964 v M. zapisuje sa nehnuteľnosť parc. č. 3845, odčlenené z vložky XXXX sem, zapisuje sa vlastnícke právo podľa § 18 zák. čl. XXIX/1886 titulom deľby - na základe skutočnej držby vlastníkom pod B2 a,b (Q. R. a manželke C.) už zapísaným. Podľa Potvrdenia vystaveného v M. 27.3.1964 mal R. Q. potvrdiť, že 27.3.1964 prevzal od Q. D., bytom M. I. XXX X.XXX V. za odpredaný pozemok. Potvrdenie je za predávajúceho podpísané C. R..

Vo vzťahu k pôvodnej parcele č. 3845 (výmera 4625 m²), roľa v J. G. E.: Podľa p.k. vložky č. X, M. bolo vlastníctvo k parc. č. 3845 - roľa F. Q. vo výmere 1286 siah evidované

- (28,29) k 17.3.1924 na D. D. v podiele 1 a na D. M. v podiele 1,
- (30. ad 28.) dňa 11.3.1952 došlo na polovicu D. D., podľa uznesenia o odovzdaní pozostalosti zo 4. júna 1951 č. D 1468/50 - 28 vklad vlastníckeho práva na E. D. C. E. v polovici
- (34. ad 30.) dňa 19.12.1963 došlo na 1 E. D. podľa dvoch uznesení Štát. Notárstva v Galante zo dňa 7.dec. 1962 č. D 1191/61 a 15.1.1963 č. D 119/63 vložené vlastnícke právo M. D. (žen. s D.) na polovicu,
- (35. ad 29.) dňa 12.3.1964 k 1 M. D. podľa uznesenia Štátneho notárstva v Galante zo dňa 12.2.1964 č. D 163/1964 vkladá sa vlastnícke právo E. D., C. D. na polovicu.

v podieloch 1 na M. D. právnym titulom dedenia 19.12.1963 a 1 na E. D. C. E. právnym titulom dedenia 12.3.1964 .

Podľa Zápisnice spísanej na MNV v M. s Q. D. obyvateľom v M. I. XXX a D. D. obyvateľkou v obci M. I. XXX, dňa 17.4.1963 na MNV v M. vyplatil D. Q. D. D. kúpnu cenu za časť stavebného pozemku pre stavbu rodinného domu č. XXX X.XXX Kčs. Podľa potvrdenia MNV v M. z 24.1.1964 rada miestneho národného výboru v M. potvrdzuje, že Q. D. a jeho manželka H. D. obyvatelia v M. I. XXX odkúpili časť z pozemku vo výmere 200 m² z parcely číslo 3845 kat. územia M. od zomrelého M. D. /žen. s S. C. D./ býv. obyvateľa v M. v roku 1950. Ďalej rada MNV v M. potvrdzuje, že Q. D. a jeho manželka sú od roku 1950 v skutočnej a nerušenej držbe uvedenej časti parcely. Toto potvrdenie sa vydáva k prevodu vlastníckeho práva v pozemkovej knihe na základe skutočnej držby. Podľa Záznamu spísanému dňa 11.8.1989 vlastník - užívateľ pôdy D. H. č. XXX zast. dcérou I. F. uviedla, že matka užíva 0.0767 ha záhrady a 0,3173 ha ornej pôdy. Rodičia neboli členmi v JRD. Pôdu zdedil brat D. D. rozhodnutím ŠN v Galanta č. D 1135/83 z 13.9.1983, podľa ktorého sú zdedené pozemky v užívaní soc. sektora. Pôdu užívajú spolu všetci súrodenci, chceli by ju užívať aj naďalej.

Poručiteľ Q. D. zomrel X.X.XXXX. Dedičské konanie prebehlo pred Štátnym notárstvom v Galante pod sp. zn. D 1135/83. Podľa rozhodnutia z 13.9.1983 dedičstvo tvorila polovica rodinného domu č. XXX v k.ú. obce M., postaveného na parc. č. 3845/2 v roku 1959, pričom parcela nie je právne usporiadaná, ako aj 15/7560-ín na pozemku evid. vo vl. č. XXXX parc. č. 306, poľnohospodárske pozemky v užívaní soc. Sektora, evid vo vl. č. XXX v 1/12, vo vl. č. XXX v 1/24, vo vl. č. XXXX v 1/12, vo vl. č. XXXX v 1/12, vo vl. č. XXXX v 1/24, vo vl. č. XXXX v 1/12, vo vl. č. XXXX v 1/24. Podiel na rodinnom dome prebrali v rovnakých častiach deti poručiteľa A. E., F. I., E. C., H. I., D. D. a K. L., pozemky prebral syn poručiteľa D. D..

Poručiiteľka H. D. zomrela X.XX.XXXX. Dedičského konanie vedené na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 12D/200/2002, Dnot 169/2002 bolo zastavené z dôvodu, že poručiiteľka nezanechala žiaden majetok. Podľa daňového priznania a potvrdenia Obce Šintava z 23.11.2016 priznanie k dani z nehnuteľností od r. 1993 - 2001 mala H. D. (parc. č. 3845 - dvor, záhrada vo výmere 1308 m², parc.č. 3845 - rodinný dom vo výmere 100 m²), od r. 2002 - 2004 D. D., v tých istých výmerách ako H., od r. 2005 - 2009 D. D. (parc.č. 3843/1 orná pôda vo výmere 2318 m², parc. č. 3843/2 dvor a záhrada vo výmere 654 m², parc. č. 3844/2 rodinný dom vo výmere 56 m²), od č. 2005 - 2015 F. I. (dvor a záhrada vo výmere 654 m², rodinný dom vo výmere 56 m²), r. 2016 F. I. (rodinný dom vo výmere 45 m²), r. 2016 - 2016 K. N. L. (záhrada a zastavaná plocha podľa LV č. XXXX vo výmere 1173 m², parc. č. 38445/2 rodinný dom 67 m²).

Žalobkyňa 1/, najstaršia dcéra poručiteľov, vo svojej výpovedi uviedla, že si pamätá starý dom, kde vyrastali, robili na poliach, ktoré otec zdedil alebo dostal od rodičov. Otec začal skupovať alebo vymieňať pozemky, na tých roľiach neskôr postavili dom. Užívali aj nádvoria, aj záhradu. V rokoch 1963 alebo 1964 začali svojpomocne stavať dom, na pozemkoch, ktoré už mal otec asi vysporiadané. Nový dom bol stavaný vpredu, starý stál v pozadí. Otec pozemky vymieňal od p. R. a ešte niečo aj vykupoval. Bolo tam viac majiteľov, od ktorých pozemky odkúpil, väčšinou D. a p. R.. Prebiehalo to asi predtým ako sa začalo stavať, okolo rokov 1963 - 1964. Ona s otcom chodila, zvykol si prihnúť, tak ho mala kontrolovať, aby išlo všetko v poriadku. O skutočnostiach, ku ktorým došlo pred jej narodením vie od otca, ktorý im po rozchode s matkou /1975/ hovoril, že dom nadobudli spolu, ale pozemky patria deťom. Pozemky boli oplotené od domu, od cesty, aj na druhej strane. Plot staval otec so susedom J., robené to bolo keď sa postavil novší dom. Ohľadne hraníc pozemkov spory medzi susedmi neboli. Otec vymieňal a kupoval pozemky predtým, ako sa začal stavať dom, žalobkyňa si na to už nespomína. Všetko čo zdedili, otec dostal od rodičov. Pokiaľ ide o pozemky, ktoré boli pod domom, nejaký kúsok vlastnil pán R.. Žalobkyňa rozumela tomu, o čo ide, robili sa o tom záznamy na MÚ, kde to otcovi vysvetľovali, ona vedela, o čo ide a už v tom čase si vedela podľa parciel vizuálne priradiť o čom konkrétne hovoria. Otec tvrdil, že pozemky mali byť jeho, nič na mamu písať nedal, ona tam na ničom nemala podiel. To, že pozemky neboli zapísané v katastri zistili po dedičstve po otcovi. Venovať sa tomu začali po matkinej smrti v roku 2002. Asi 4 - 5 rokov dozadu ju oslovila jedna pani, že chce peniaze za pozemky, ktorej žalobkyňa povedala, že nie sú majiteľmi, že je to predané.

Žalobkyňa 2/, dcéra poručiteľov, vo svojej výpovedi uviedla, že otec pozemky postupne odkupoval. Na OÚ podpísal doklady, keď začali stavať. Mohlo to byť v rokoch 1950 - 1953 alebo 1959. Bolo to postupne odkupované, keď chodil na OÚ, vymieňali si role, tak to podpisovali. Otec to podpisoval s majiteľmi pozemkov, čo tam boli. Mali aj role, ale najprv odkúpil pozemky pod domom, lebo tam začali stavať. Pozemok pod domom odkúpil, role sa vymieňali. O tom, že otcovi role nepatria sa dozvedeli po matkinej smrti, po jej dedičskom konaní. Žalobkyňa sa narodila v roku XXXX, dom sa začal stavať v rokoch 1951 - 1953, v r. 1954 bola hrubá stavba. Žalobkyňa si spomína, že najprv bývali v takom starom domčeku, dom sa staval až postupne. Prvé spomienky má niekedy okolo roku 1959, boli tam základy, kde behali. Mali dom, predzáhradku, dvor a záhradu, dom bol oplotený pletivom z oboch strán, hranice pozemkov sa nemenili. Otec pozemky kupoval alebo vymieňal od D., E., R.. Žalobkyňa 2/ sa o týchto skutočnostiach dozvedela od žalobkyne 1/. Otec jej spomínal, že tieto pozemky odkúpi až keď mali dom postavený, tade až po roku 1960. Na opakovanú otázku, aby popísala chronológiu kúp pozemkov a postavenia domu, žalobkyňa 2/ uviedla, že najprv kúpil pozemok, potom sa staval dom. Dom sa začal stavať pred jej narodením. O tom, že otec kupoval alebo vymieňal pozemky, na ktorých stál dom sa rozprávala len so sestrou. Neskôr otec rozprával, že kúpil pozemok, kúpiť ho mal postupne v rokoch 1951 - 1953. Žalobkyňa 2/ mala 5-6 rokov, keď počula otca spomínať, že odkúpi pozemok. Pozemky odkupoval postupne, takže je možné, že ich odkupoval aj vtedy, keď bola dieťa. O tom, že pozemky a nádvorie nie sú majetkom rodičov sa dozvedeli po smrti otca.

Žalobkyňa 3/, dcéra poručiteľov, vo svojej výpovedi uviedla, že ide o dom a hospodársky dvor, vedia o tom, že to otec odkúpil, sestre o tom zveril listiny ešte pred smrťou. O problémoch sa dozvedeli po matkinej smrti. Matka jej osobne asi 10 rokov pred smrťou vravela, že otec odkúpil. Žalobkyňa sa narodila v roku XXXX. Dom bol oplotený z každej strany, bola tam veľká záhrada, na ktorej sa pestovalo. Jej prvé spomienky sú, že dom bol rozostavaný. Pozemok mal na dĺžku 100 metrov, o záhradu sa starali všetci súrodenci. Pozemok bol oplotený obyčajným pletivom z každej strany. Žalobkyňa 3/ uviedla, že otec pozemky, ktoré sú predmetom konania, nadobudol kúpou.

Žalobkyňa 4/, dcéra poručiteľov, vo svojej výpovedi uviedla, že si pamätá už len nový dom, v ktorom vyrastala, bol oplotený. Záhradu a role väčšinou obrábali sestry. Okolnosti nadobudnutia pozemkov si nepamätá. Keď sa rodičia rozvádzali, otec žalobkyňi 1/ odovzdal všetky papiere. Ich mama vždy hovorila, že otec všetky pozemky kupoval alebo vymieňal, mená R., D. žalobkyňa pozná z dokumentov, sama si tieto osoby nepamätá. Žalobkyňa si nepamätá, že by niekto povedal, že to nebolo vysporiadané, mama tvrdila, že všetko je v poriadku. Po matke žiadne dedičstvo nenadobudli, až vtedy začali veci vybavovať. Žalovaná 3/ vo svojej výpovedi uviedla, že konanie sa týka pozemkov, ktoré s manželom vysporiadali a odkúpili. Ona zdedila podiel na dome po svojom otcovi. Už na dedičskom konaní im notárka povedala, že dedí podiel na dome, ale že pozemky sú nevysporiadané. Ona sa následne informovala na katastri, kde jej dali zoznam 12 spoluvlastníkov pozemkov, keďže nedisponovala toľkými peniazmi, chcela osloviť svoje tety (podielové spoluvlastníčky na dome). S týmito začala komunikovať v prevažnej miere až po smrti otca, keďže jej rodičia boli rozvedení a vzťahy sa neudržiavali. Nakoľko stretnutie s nimi nebolo úspešné, začala obchádzať všetkých 12 spoluvlastníkov pozemkov. Všetci o pozemku vedeli, kde sa nachádza, určila sa predajná cena. Prostredníctvom advokáta bola spísaná autorizovaná zmluva a

kúpna cena bola vyplatená. Žalovaná nevedela uviesť, kto užíval pozemky, ktoré sú súčasťou domu, vedela, že tam bývala babka. Vedela, že otec pozemky nevlastnil. Pokiaľ ide o dom, jeho polovicu dostal od jeho matky. Rozprával jej, že sa snažil pozemky vysporiadať, ale že sa nevedeli dohodnúť. Žalovaná sa nevedela vyjadriť ako boli pozemky ohraničené do smrti babky. Potom vedela povedať toľko, že bočné hranice tvoria vedľajšie domy. Vzadu bolo pletivo, schátralé a zarastené. Vpredu majú všetci ploty a bola tam spravená aj brána.

Žalovaný 1/ vo svojej výpovedi uviedol, že pozemok kúpil od pani L. v najlepšom úmysle. Dostal sa k nemu tak, že M. je malá dedina, každý o všetkom vie. On má ešte dve sestry, jeho rodičia mali záujem ich do budúcnosti nejako zabezpečiť. Vedel o aký pozemok ide, keďže sa nachádza v rámci obce, chodí okolo neho. Dohodol sa s rodičmi, ktorí ho aj finančne podporili. Pozemky sa kúpili a zároveň dostal prísľub, že keď sa dorieši dom, tak bude možnosť odkúpiť aj ten. Ak by sa to aj nepodarilo, pozemok je veľký. Bral to ako investíciu do budúcnosti.

Žalovaná 2/, dcéra poručiteľov, vo svojej výpovedi uviedla, že pani L. to všetko dala do poriadku. Ony sa medzi sebou rozhádzali, išlo o dom, problém bol, aby sa to všetko po smrti rodičov dalo do poriadku. Najstaršia sestra robila problémy. Ako deti sa o pozemkoch nerozprávali, ani rodičia nič nehovorili. O tom, že pozemky nie sú vysporiadané sa dozvedela až keď som bola s pani L. u advokáta. O tom, aby sa pozemky vyriešili, sa rozprávali po matkinej smrti. Rodičia s nimi osobné a majetkové veci neriešili. Žalovaná sa narodila v roku XXXX, F. M. na tom dome. Hospodársky dvor vyzeral tak, že tam bola záhrada, tam sa hrávali, rodičom pomáhali, mama tam mala sliepky a prasce. Dom majú po rodičoch, ale keď pozemky nie sú ich tak nie sú. Pozemky okolo domu užívali len oni s rodičmi. Žalovaná tam bývala až kým sa vydala v roku 1973. Nevedela o tom, že pozemky sú cudzích ľudí, až keď rodičia zomreli. Hospodársky dvor bol ohradený pletivom aj vzadu aj od susedov. Spredu bola brána.

Svedkyňa E. H. vo svojej výpovedi uviedla, že vie, že sa v konaní jedná o pozemky, na ktorých bol postavený dom. Ten stojí na cudzích pozemkoch. Vie to od pani L., ktorá k nej prišla ohľadne kúpy tých pozemkov, pretože svedkyňa je spoluvlastníčka. Povedala jej, že pozemky nie sú vysporiadané, informovala sa, či je ochotná ich predať, že to chce vysporiadať. Ona reagovala kladne. Dohodli sa na cene za m² a prebehol predaj. Podielovou spoluvlastníčkou sa stala tak, že zdedila pozemky po starej mame z matkinej strany. Na pani L. prevádzala 300m². Podiel zdedila v roku 1996 po smrti matky E. D., nar. XX.X.XXXX. Svedkyňa v tom dome nikdy nebola. Pôvodným majiteľom bol Q. D., bratranec jej mamy E. D., narodennej XXXX, ten staval dom na rodinných pozemkoch.

Žalobkyne sa žalobou domáhajú určenia, že ich právni predchodcovia boli ku dňu smrti vlastníkmi sporných nehnuteľností, eventuálne, že tieto sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľoch, ktoré tí nadobudli z titulu vydržania.

Súd prvej inštancie sa ako prvou zaoberal otázkou existencie naliehavého právneho záujmu ako procesnej podmienky určovacej žaloby. Konštatoval, že žalobkyne v danej veci preukázali, že žalovaný 1/ je zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností, určenia vlastníckeho práva poručiteľov ku ktorým sa žalobkyne domáhajú. Žaloba o určenie vlastníckeho práva je vhodne zvoleným nástrojom ochrany práva žalobkyň, na základe ktorého možno dosiahnuť odstránenie spornosti práva, keďže určovací výrok rozsudku môže byť podkladom pre prejednanie novoobjaveného dedičstva po právnych predchodcoch žalobkyň. Na základe predložených dedičských rozhodnutí, a po vykonaných úpravách žaloby v časti okruhu strán sporu, bolo preukázané, že stranami sporu (na strane žalobcov či žalovaných) sú všetci do úvahy prichádzajúci dedičia, na ktorých sa rozhodnutie v danej veci vzťahuje. Podmienku existencie naliehavého právneho záujmu preto považoval za splnenú.

Ďalej dôvodil, že v konaní nebolo sporné, že sporné pozemky užívali poručitelia Q. D. a H. D. od roku 1950, neskôr na nich postavili rodinný dom, v ktorom žili a vyrastali aj ich deti. Táto skutočnosť vyplynula z výpovedí žalobkyň, nerozporovali ju ani žalovaní ani vypočutá svedkyňa. Ku skutočnostiam užívacích pomerov s identifikáciou osôb, ktoré vstúpili do držby pozemkov žalobkyne navrhli dodatočne vykonať výsluch svedkov T. V., T. W., E. H., T. D., E. H., Q. R., pričom zároveň navrhli, aby výsluch uvedených svedkov bol nahradený ich písomným vyjadrením na stranami položené otázky. Zo strany súdu boli žalobkyne vyzvané výzvou 29.10.2020 na zaslanie otázok, ktoré majú byť nimi navrhnutým svedkom položené. Nakoľko zo strany žalobkyň nebola poskytnutá nevyhnutná súčinnosť pre realizáciu tohto dôkazu, súd ich dňa 17.3.2021 upovedomil, že navrhnuté dokazovanie nevykoná. Hoci v nasledujúcich vyjadreniach žalobkyne opakovane konštatovali, že na vykonaní výsluchov svedkov trvajú, ani s jedným z týchto úkonov nespojili sformulovanie otázok, ktoré mali byť svedkom položené. V záverečnej reči potom právny zástupca žalobkyň po prvýkrát navrhol vypočuť svedkov C. E. a U. V. ako deti žalobkyne 1/ k otázke užívacích pomerov a okolností vzniku držby, ktoré tieto svedkovia získali z rozprávania poručiteľov za ich života. Súd návrh na vykonanie týchto dôkazov zamietol, nakoľko tieto s poukazom na ust. § 153 CSP neboli uplatnené včas, a to napriek tomu, že žalobkyne boli o povinnosti v zmysle

§153 ods. 1 CSP poučené v uznesení z 19.4.2017. V súhrne však súd k navrhnutým výsluchom svedkov uviedol, že tieto považoval vzhľadom na nespornosť reálneho užívania nehnuteľností poručiteľmi a ich právnymi nástupcami za nadbytočné a nehospodárne. Právni predchodcovia žalobkýň nehnuteľnosti v stave, v akom boli vymedzené reálnymi hranicami (plotmi a múrmi) nepretržite a nerušene približne od roku 1950 užívali.

Sporným však v konaní bolo splnenie ďalšieho predpokladu vydržania, ktorým je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Rozlišujúcim znakom medzi držbou oprávnenou a neoprávnenou je teda dobromyseľnosť, resp. nedobromyseľnosť držiteľa, pričom otázku dobromyseľnosti je potrebné posudzovať so zreteľom na všetky okolnosti. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa, resp. jeho právnych nástupcov. Dobromyseľnosť, ako vnútorný psychický stav, je potrebné objektivizovať s prihliadnutím na všetky okolnosti, za ktorých došlo k faktickému nakladaniu s vecou, resp. vykonávaniu práva pre seba. Z týchto okolností potom možno usúdiť, či držiteľ mohol, alebo nemohol pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého vyžadovať, rozpoznať (nadobudnúť dôvodné pochybnosti), že mu vec alebo právo skutočne patrí. Z hľadiska dobromyseľnosti držby ako podmienky nadobudnutia vlastníctva veci vydržaním je právne relevantnou len tá skutočnosť, ktorá má objektívne znaky titulu [prípadne aj len domnelého (putatívneho)] nadobudnutia vlastníctva. Domnelým (putatívnym) titulom nadobudnutia vlastníctva je určitá skutočnosť, ktorá má navonok znaky riadneho nadobúdacieho titulu (v súlade so zákonom zakladajúceho vznik vlastníctva), chýba pri nej ale niektorá stránka (vlastnosť, znak), ktorú pre nadobudnutie vlastníctva vyžaduje objektívne právo. Takýmto domnelým titulom môže byť v praxi napríklad (a) dedičské rozhodnutie o nadobudnutí veci, ktorá však v čase smrti poručiteľa objektívne nepatrila do jeho majetku, (b) neprávoplatné rozhodnutie súdu určujúce vlastníctvo veci, (c) kúpna alebo darovacia zmluva, ktorá je z niektorého dôvodu neplatná (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. apríla 2017, sp. zn. 3 Cdo 17/2016). Preukázanie predpokladu oprávnenej držby súd v konaní skúmal za obdobie od roku 1950, kedy poručiteľia do držby vstúpili, do 13.9.1983, kedy bolo vydané dedičské rozhodnutie Štátneho notárstva v Galante pod sp. zn. D 1135/83. Podľa obsahu tohto rozhodnutia totiž dedičstvo po poručiteľovi Q. D. tvorila o. i. polovica rodinného domu č. XXX v k. ú. A. M., postaveného na parc. č. 3845/2 v roku 1959, pričom parcela nie je právne usporiadaná. Žalobkyne 1/ a 2/ vo svojich výpovediach potvrdili, že to, že pozemky neboli zapísané v katastri zistili po dedičstve po otcovi. Nakoľko na dedičskom konaní sa zúčastnili všetci potomkovia po poručiteľovi a podľa výpovedí žalobkýň s jeho závermi bola oboznámená aj ich matka H. D., od tohto momentu nemožno držbu sporných nehnuteľností hodnotiť ako oprávnenú. Dobrá viera totiž zaniká v okamihu, kedy sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli u neho vyvolať pochybnosť o tom, že mu vec podľa práva patrí alebo že je subjektom práva, ktorého obsah vykonáva. Vyjadrenia žalobkýň, že v tejto časti dedičskému rozhodnutiu nevenovali pozornosť a veci začali riešiť až po smrti matky, nie sú z pohľadu hodnotenia oprávnenosti držby relevantné. Ako dedičky zúčastnené na konaní po poručiteľovi totiž mali objektívnu možnosť oboznámiť sa s týmito skutočnosťami. V tejto súvislosti je skutočnosť, že od r. 1993 poručiteľka alebo právni nástupcovia poručiteľov platili daň z pozemkov bez právneho významu pre rozhodnutie vo veci. Súd preto ďalej skúmal splnenie predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v období od roku 1950 do roku 1983.

Oprávnenosť držby sa aj podľa § 145 ods. 1 zák. č. 141/1950 Sb. Občianskeho zákonníka posudzovala z týchto hľadísk: a) existencia právneho (hoci i domnelého) titulu, o ktorý sa opiera dobrá viera držiteľa, b) nakladanie s vecou počas celej vydržacej doby ako s vlastnou, c) dobrá viera držiteľa vzhľadom na okolnosti uvedené pod a) a b), že mu vec podľa práva patrí.

Žalobkyne v žalobe tvrdili, že poručiteľia nadobudli od roku 1953 časti parciel 3843, 3844 a 3845, vo vyjadrení doručenom súdu 29.11.2021 uvádzali, že do užívania týchto nehnuteľností vstúpili od 1.1.1950 do 15.2.1953, resp. že najneskôr 12.2.1953 vstúpili do držby pozemkov oprávnenej a nerušene trvajúcej. Toto tvrdenie vo vzťahu k existencii domnelého právneho titulu a dobromyseľnosti v tom, že poručiteľom nehnuteľnosti patrili žalovaní v konaní rozporovali a zo strany žalobkýň ani po vykonanom dokazovaní preukázané nebolo. Samotné výpovede žalobkýň boli v tomto smere veľmi zmätočné a protirečiacie si. Žalobkyňa 1/ uvádzala, že poručiteľ Q. D. skupoval a vymieňal pozemky okolo rokov 1963 - 1964, predtým ako začali stavať rodinný dom v rokoch 1963 alebo 1964. Žalobkyňa 1/ (narodená v roku XXXX) mala poručiteľa sprevádzať, keď tieto úkony realizoval. Žalobkyňa 2/ uviedla, že rodinný dom začali stavať v rokoch 1951 - 1953, hrubá stavba bola v roku 1954. Žalobkyňa 2/ (narodená v roku XXXX) má prvé spomienky niekedy okolo roku 1959, boli tam základy okolo ktorých behali. Najprv uviedla, že poručiteľ spomínal, že pozemky odkúpi až keď mali dom postavený, teda po roku 1960, následne uviedla, že poručiteľ najprv kúpil pozemok, potom sa staval dom. Pozemky mali odkupovať postupne, takže je

možné, že ich odkupoval aj vtedy, keď bola žalobkyňa dieťa. V súvislosti s uvedenými vyjadreniami žalobkyň súd poukázal aj na obsah rozhodnutia Štátneho notárstva v Galante pod sp. zn. D 1135/83, podľa ktorého mal byť rodinný dom č. XXX postavený na parc. č. 3845/2 v roku 1959. Ostatné žalobkyne, žalovaní ani vypočutá svedkyňa sa k okolnostiam nadobúdania pozemkov ani stavbe domu nevedeli bližšie vyjadriť. Z vykonaných výpovedí nemožno žiadnym spôsobom ustáliť kedy a na základe akých konkrétnych (hoci aj domnelých) úkonov mali poručitelia nehnuteľnosti či ich časti nadobudnúť.

Pokiaľ ide o predložené listiny, ktoré majú preukazovať existenciu domnelých právnych titulov, ich obsah a vzťah k sporným nehnuteľnostiam vymedzeným v žalobnom návrhu žalovaní spochybnili, pričom súd k nim uvádza nasledovné:

- prehlásenie datované 12.2.1953 o tom, že Q. R. vymieňa pozemok z parcel č. 3843 a 3844 (len prednú časť z týchto parcel na dĺžku 100 m) a dáva ho Q. D. za pozemok na inom mieste, obsahuje aj vyjadrenie, že o prevedenej výmene podpísaní dodatočne urobia zmluvu na základe, ktorej sa prevedie zmena vlastníctva i v pozemkovej knihe, kto, komu čo vypúšťa a v akej výmere. Z uvedeného znenia je zrejmé, že malo ísť len o predbežnú dohodu, na základe ktorej mala byť dodatočne vyhotovená zmluva, pričom strany si súčasne boli vedomé potreby vyhotovenia zmluvy za účelom prevodu vlastníctva i v pozemkovej knihe. Uvedená formulácia nasvedčuje tomu, že zúčastnené strany si boli vedomé jednak potreby vyhotovenia riadnej zmluvy s identifikáciou vymieňaných pozemkov a zároveň potreby zápisu zmeny vlastníctva v pozemkovej knihe. Z uvedeného dôvodu preto, s prihliadnutím na uvedené okolnosti, nemožno prijať argumentáciu právneho zástupcu žalobkyň, že spôsob kúpy nehnuteľností na slovenskom vidieku v čase krátko po skončení vojny zodpovedal správaniu jednoduchých ľudí bez vzdelania a skúsenosti z uplatňovania obyčajového práva vo vzťahoch medzi osobami, ktorých viazali vzdialenejšie rodinné väzby. Skutočnosť, že k prevodu nehnuteľností nedošlo podľa názoru dosvedčuje aj to, že podľa p.k. vložky č. XXXX, M. (č.l. 358) bolo vlastníctvo k parc. č. 3844 - roľa F. Q. O. vo výmere 24 a, 64 m² a k parc. č. 3843 - roľa tamtiež vo výmere 27 a, 30 m² zapísané v prospech vlastníkov Q. R. a manž. C. C. B., každému v polovici, a to podľa zápisnice napísanej Okresným súdom v Galante 21.8.1964 (zapisuje sa nehnuteľnosť parc.č. 3844, odčlenená z vložky č. XXXX a zapisuje sa vlastnícke právo podľa písm. b/ §-u zák. čl. XXIX/1886 titulom deľby - na základe skutočnej držby a podľa zápisnice napísanej Okresným súdom v Galante dňa 21.8.1964 (zapisuje sa nehnuteľnosť parc. č. 3845, odčlenené z vložky XXXX sem, zapisuje sa vlastnícke právo podľa § 18 zák. čl. XXIX/1886 titulom deľby - na základe skutočnej držby) vlastníkom už zapísaným. Výmera parcel na novovzniknutej p. k. vložke sa pritom zhoduje s pôvodnou výmerou v PK vložkách XXXX a XXXX, teda nedošlo k odčleneniu žiadnej časti pozemkov. Z predmetnej PK vložky tak vyplýva, že vo vzťahu k týmto nehnuteľnostiam boli v roku 1964 vydávané Okresným súdom v Galante rozhodnutia týkajúce sa vlastníckych vzťahov k týmto nehnuteľnostiam.

- potvrdenie podpísané C. R. z 27.3.1964 o prevzatí sumy 2.000 Kčs od Q. D. podľa názoru súdu nepreukazuje odovzdanie kúpnej ceny za v predchádzajúcej odrážke vymedzené nehnuteľnosti. Jednak mala byť medzi účastníkmi uzavretá zámenná zmluva a nie kúpna a zároveň k odovzdaniu peňazí malo dôjsť po viac ako 11 rokoch od spísania prehlásenia, pričom aj podľa názoru súdu je prepojenosť týchto dvoch dokumentov veľmi nepravdepodobná.

- zápisnica zo 17.4.1963 o tom, že Q. D. vyplatil D. D. kúpnu cenu za stavebný pozemok za časť stavebného pozemku pre stavbu rodinného domu č. XXX vo výške 1.000 Kčs nepreukazuje, aké pozemky mali byť predmetom údajného prevodu a zároveň D. D. nie je uvedená ako vlastníčka či spoluvlastníčka žiadnej z pôvodných parcel 3843, 3844 či 3845, preto nie je zrejmé, či sa tento dokument vôbec vzťahuje na sporné nehnuteľnosti. Ďalšou účinne vznesenou námietkou zo strany žalovaných vo vzťahu k tejto listine bolo upozornenie, že predmetom prevodu mal byť stavebný pozemok, na ktorom sa mala realizovať stavba rodinného domu s.č. XXX a nie XXX. Súd poukazuje na to, že žalovaný túto námietku predniesli ešte v podaní z 5.12.2019 (č.l 179), ktoré bolo právnomu zástupcovi žalobkyň doručené 11.12.2019. Žalobkyne na toto vyjadrenie reagovali až vo vyjadrení doručenom súdu 21.2.2022, teda dva dni pred konaním pojednávania, na ktorom bolo dokazovanie skončené. Žalobkyne až vtedy uviedli nové tvrdenie, že poručitelia postavili na parcelách provizórny rodinný domček, ktorému bolo pridelené súp. č. XXX, na základoch ktorého bol dobudovaný trvalý dom s prideleným súp. č. XXX a v súvislosti s tým navrhli, aby súd zabezpečil dôkaz od Mesta M. v podobe dokumentácie o stavebnom konaní pre domy súp. č. XXX a súp. č. XXX. Súd v zmysle § 153 ods. 2 CSP na uvedené skutkové tvrdenie strany neprihliadal a návrh na vykonanie tohto dôkazu zamietol, keďže žalobkyne neodôvodnili prečo toto tvrdenie a dôkaz označujú tak neskoro (viac ako 2 roky po tom, ako žalovaní listinný dôkaz spochybnili), neuviedli žiadne dôvody, ktoré im bránili v zabezpečení tohto dôkazu a tvrdenie dôkaz súdu označili tesne pred pojednávaním, v dôsledku čoho by si jeho vykonanie vyžadovalo odročenie pojednávania. Ako súd už uviedol, žalobkyne boli poučené o povinnosti včas uplatniť prostriedky

procesného útoku a procesnej obrany, ako aj o následkoch nedodržania tejto povinnosti v uznesení z 19.4.2017.

- potvrdenie rady MNV v M. z 24.1.1964 o tom, že poručitelia odkúpili časť pozemku vo výmere 200 m² z parcely č. 3845 od zomrelého M. D. v roku 1950 nie je dostatočne určité, aby z neho bolo zrejmé, že uvedeným prevedeným pozemkom je jedna zo sporných nehnuteľností. Súd poukazuje na to, že nebohý M. D. bol podielovým spoluvlastníkom v 1/2-ici na parc. č. 3845 zapísanej na pk vložke č. X, ktorá mala výmeru 4.625 m². Ak by aj z tejto výmery bola vyčlenená časť v rozsahu 200 m², z ničoho nevyplýva, že šlo o jednu z novovzniknutých parciel špecifikovaných v žalobe (žalobkyne sa v žalobe domáhajú určenia vlastníckeho práva poručiteľov v celkovej výmere 1.285 m² vo vzťahu ku všetkým nehnuteľnostiam). Ani táto listina nie je spôsobilá preukázať skutočnosti tvrdené žalobkyňami.

- záznam z 11.8.1989 sa zjavne vzťahuje na nehnuteľnosti, ktoré boli prejednané v dedičskom konaní po poručiťelovi Q. D., ktoré netvoria predmet tohto konania.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v pôvodnom znení účinnom do 31.3.1983 vydržanie neupravoval. Preto bolo potrebné vychádzať z toho, že po 1.4.1964 nebolo možné vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nadobudnúť vydržaním, a to ani vtedy, ak vydržacia doba začala plynúť pred 1.4.1964, t. j. za účinnosti Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Ak k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním došlo najneskoršie 31.3.1964, po nadobudnutí účinnosti zákona č. 40/1964 Zb. mohla byť táto skutočnosť len deklarovaná. Účinky zloženej právnej skutočnosti (skutkovej podstaty vydržania) nastúpili automaticky v dobe ich prípustnosti (viď Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, str. 737). Podľa Občianskeho zákonníka z r. 1950, a potom zákona č. 131/1982 Zb. bolo možné nadobudnúť pozemok vydržaním iba za predpokladu, že desaťročné obdobie oprávnenej držby bolo dovŕšené pred 1.4.1964. Po tomto dátume by síce oprávnená držba mohla byť vydržiteľovi podľa §507a ods. 3 O.z. v znení zákona č. 131/1982 Zb. započítaná, avšak táto doba by podľa výslovného znenia uvedeného ustanovenia nemohla skončiť skôr než uplynutím jedného roka od 1.4.1983 (Ro NS ČR sp. zn. 4Cz 10/1992). Ak by súd ostatne uvedené závery vzťahoval na prejednávajúcu vec, musel by mať v konaní preukázané, že poručitelia nielen vstúpili do držby, ale zároveň ich dobrá viera sa opierala o existenciu právneho titulu (hoci domnelého), ktorý vznikol najneskôr 31.3.1954, tak aby desaťročná vydržacia doba uplynula najneskôr 31.3.1964. Zákon č. 131/1982 Zb. síce pripúšťal aj dodatočné započítanie tejto doby, avšak tá nemohla skončiť skôr než 1.4.1984. Vzhľadom k tomu je však aj aplikácia úpravy podľa zák. č. 131/1982 Zb. v danej veci vylúčená, keďže k prerušeniu nerušeného plynutia premičacej doby došlo 13.9.1983 (rozhodnutím v dedičskom konaní po poručiťelovi). Nakoľko samotné žalobkyne v konaní uvádzali, že prevody pozemkov ich otec pravdepodobne realizoval aj po roku 1954 (žalobkyňa 1/ uvádzala roky 1963 - 1964, žalobkyňa 2/ obdobie po roku 1960, resp. pripustila, že k nim dochádzalo aj za jej života, t. j. po jej narodení v roku XXXX) a pozemnoknižná dokumentácia riadne potvrdzuje vlastnícke práva tretích osôb ku sporným pozemkom, o čom mali právní predchodcovia žalobkýň vedomosť (o čom vypovedá deklarovaná snaha otca žalobkýň pozemky kupovať či predávať), súd dospel k záveru, že žalobkyne nepreukázali, že by poručitelia za života nadobudli vydržaním, či iným spôsobom nehnuteľnosti uvedené v žalobnom návrhu. Z týchto dôvodov súd žalobu v celom rozsahu zamietol.

Nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by poručitelia nadobudli nehnuteľnosti, riešenie otázky prípadnej kolízie princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princípu ochrany prípadného vlastníckeho práva pôvodného vlastníka súd považoval za nadbytočné.

Pokiaľ ide o návrhy žalobkýň na vykonanie obhliadky nehnuteľností a ustanovenie geodeta za účelom zamerania parciel, ktoré sú predmetom konania, v tejto časti súd dokazovanie nevykonával z dôvodu, že jeho závery by nemali význam pre rozhodnutie súdu, vykonanie takýchto dôkazov by bolo neúčelné a nehospodárne. V konaní nebola riešená otázka hraníc pozemkov.

V časti o trovách konania svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP, vecne plným úspechom žalovaných v spore.

2. Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podali včas odvolanie žalobkyne 1/ až 4/, s návrhom na jeho zmenu vyhovením žalobe alebo na jeho zrušenie a vrátenie veci na nové konanie. Uviedli, že odvolanie podávajú z dôvodov daných podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, e/, f/, g/, h/ CSP. Súd síce správne ustálil (bod 39), že sporné pozemky užívali poručitelia Q. D. a H. D. ich prevzatím držby od roku 1950, ale určujúco nesprávne súd založil svoje rozhodnutie na zistení, že poručitelia neboli v čase vzniku držby dobromyseľní v presvedčení, že im pozemky do ktorých držby vstúpili patria (bod 40). Súd v bode 45 historické dobové listinné dôkazy na čl. 83 až 88, ktoré žalobca zadovážil a súdu predložil na preukázanie vzniku nadobúdacieho titulu ku všetkým častiam sporných nehnuteľností (podľa spätnej grafickej identifikácie) považoval za dokumenty, ktoré neosvedčili dobromyseľnosť v nadobudnutí do držby

uchopených nehnuteľností pre formálne vady dokumentov, ktoré v časti súkromných listín (prehlásenie z 12.2.1953 a 27.3.1964) od pôvodných vlastníkov pozemkov pod parc. č. 3843 a 3844 k. ú. M. Q. R. a C. R., a z vyvedenia formálnych nedostatkov výmery, resp. iných vád kúpy a v časti verejných listín (zápisnica zo 17.4.1963 a potvrdenie MNV M. z 26.1.1964) nadobúdaných od pôvodných vlastníkov pozemkov pod parc. č. 3845 k. ú. M. pre údajnú formulačnú neurčitosť. V tejto časti ide o zásadne nesprávne skutkové zistenie súdu založené na posudzovaní formálnych náležitosti dokumentov, ktoré súd skúmal z pohľadu znakov právneho úkonu namiesto titulu aj domnelého alebo putatívneho pre účely presvedčenia o nadobúdaní. Tak ako súd prísne formalisticky hodnotil dôkazy by nebolo možné aplikovať priebeh žiadnej dejovej situácie pre účely vydržania, zvlášť také ktoré vznikli v období rokov 1953 v podmienkach jednoduchého obyvateľstva na slovenskom vidieku tesne po ukončení vojny. Súd mal z dôkazov vyvodiť skutočnú vôľu účastníkov, ktorí boli navyše vzdialená rodina a nie nachádzať prekážky v prejavoch ich vôle. Súd neposudzoval vznik úkonov v podmienkach reálneho právneho stavu platného v čase od 1.1.1951 ale výkladom a aplikáciou práva podľa platného právneho poriadku vo vzťahu ku náležitostiam úkonov.

V extrémnom rozpore s obsahom listinného dôkazu, ktorým bola verejná listina v podobe rozhodnutia štátneho notárstva v Galante z 13.9.1983 pod č. D1135/83, súd vyvodil zásadne nesprávne skutkové zistenie (bod 41 a 44 posl. odstavec) v obsahu, že od 13.9.1983 nebolo možné držbu sporných pozemkov poručiťky p. H. D. považovať za oprávnenú, pretože hoci nebola účastníkom dedičského konania po bývalom manželovi (rozvod v roku 1972 bez vyporiadania majetku), „mala byť podľa súdu oboznámená so závermi dedičského konania“, v rámci ktorého bolo vo verejnej listine konštatované len to, že parcely pod domom nie sú vysporiadané. Zistenie súdu, že v dôsledku dedičského konania po rozvedenom manželovi, ktorého účastníkom poručiťka H. D. osobne nebola, mala zaniknúť oprávnenosť jej držby spôsobila aj ďalšie závažné následky aj pre právne hodnotenia nesprávne zisteného skutkového stavu, keď legitímnu držbu v čase od 13.9.1983 do smrti poručiťky H. D. v roku XXXX súd nepodriadil skúmaniu či nenastali účinky vydržania za túto dobu podľa predpisov novely Občianskeho zák. č. 40/1964 Zb. v určujúcich ustanoveniach pojednávajúcich o vydržaní č. 509/1991 Zb. od 1.1.1992. Súd nemal právo časovo limitovať podriaditeľnosť plynutia lehoty vydržania len na obdobie od 12.2.1953 do 13.9.1983 pretože držba vo vzťahu k žalobnému návrhu zodpovedala aj držbe čo i len jedného z poručiťkov, na ktorého sa vzťahovali dôsledky vstupu do držby, ešte počas trvania BSM poručiťkov (rozh. NS SR č. 5 Cdo 133/2003 z 23.4.2004 a rozh. 3 Cdo 271/2005 z 28.2.2007). Žalobkyne poukázali na rozhodnutie NS SR č. 8Cdo/169/2017 z 29.1.2018, v ktorom najvyššia súdna autorita podriadila otázku posudzovania dobrej viery ako otázku aj skutkovú v zisťovaní prejavov vnímateľných vonkajším svetom, ktorú potom podriaďuje pod právne hodnotenie. V dôsledkoch skutkového zistenia pojatého v bode 41 súd v časti svojho záveru „...od tohto momentu (13.9.1983), nemožno držbu sporných nehnuteľností hodnotiť ako oprávnenú“, vlastne nevytlúčil, že v čase od 12.2.1953 do 13.9.1983 držba poručiťkov oprávnená bola, čo nezodpovedá zisťovaniu vyjadrenému v bode 40 v ktorom posudzoval držbu poručiťkov ako nedobromyseľnú. Ide o vzájomne si odporujúce skutkové zistenia. Zo smrti poručiťka Q. D. v roku XXXX vyvodil súd nielen zánik spôsobilosti trvania držby zomrelým poručiťkom, ale so smrťou spojil aj zánik oprávnenosti držby poručiťky H. D., hoci takému skutkovému zisťovaniu nezodpovedá obsah verejnej listiny v časti účastníkov dedičského konania (p. H. D. nebola účastníkom dedičského konania po zomrelom Q. D.) ale ani v časti jeho skutkových záverov, keď konštatácia notára udáva, len toľko že pozemky pod domom nie sú vysporiadané, čo nevytlučuje skorší vznik a existenciu vlastníckeho práva poručiťkov ale len môže pre okruh účastníkov dedičského konania spôsobovať rozpor medzi evidovaným a skutočným vlastníctvom, ktoré nie je v našich pomeroch ani tak ojedinelé a vzácné, že by z toho bolo potrebné vyvodzovať exaktnejšie závery. V každom prípade súd v dôsledku zužujúceho zistenia skutkového stavu nepodriadil posudzovaniu podmienok vydržania dobu držby poručiťkou p. H. D. od 13.9.1983 do jej smrti v roku XXXX, čo je zásadne neprijateľné aj s poukazom na ďalšie dôsledky pre limitáciu právneho posúdenia len do roku 1983 hoci dopadajúcou bola aj úprava od 1.1.1992, ktorá spätne umožňovala započítavať aj dobu držby pred 1992.

Žalobkyne sú názoru, že fundamentálnou podmienkou pre nadobudnutie vlastníckeho práva je konštatovanie dobrej viery nadobúdateľa/ov súdom, že nadobúda (pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré je možné od neho rozumne požadovať) nehnuteľnosti od vlastníka a že nadobúdaný majetok nadobúda do svojho vlastníctva a nie je sporné. Pokiaľ sa dobrá viera chápe ako nezavinená nevedomosť nedostatkov právneho stavu, potom podľa rozh. NS SR č. 5 Cdo/210/2019 z 12.8.2021 je dôležité vo vzťahu ku právnou úpravou preferovanou a prezumovanou oprávnenosťou držby (§ 145 ods. 2 zák. č. 141/1950) a § 135 zák. č. 509/1991 Zb.) potrebné posudzovať poctivý spôsob nadobudnutia veci.

V kontexte zadovážovania podkladov pre zisťovanie skutkového stavu je rovnako nesprávne keď súd (bod 44) považoval dôkaz osvedčujúci že poručiiteľka H. D. v čase od roku 1993 a neskôr jej deti do roku 2002 platili dane za sporné nehnuteľnosti za bezvýznamný. Súd nesprávne hodnotil tento dôkaz osvedčujúci nielen to, kto platil dane za sporné nehnuteľnosti, ale aj to koho za vlastníka považovali orgány miestnej samosprávy, keď poručiiteľke daň z pozemkov pod domom a prislúchajúcich pozemkov dlhodobo a nemenne do smrti poručiiteľky vyrubovali. Za neúplne zistený skutkový stav je nutné považovať situáciu, keď súd odmietol vyžiadať od obce rozpis osôb, ktoré za sporné nehnuteľnosti platili dane, ktorý dôkaz žalobcom pre nechotu dohľadávať archívne záznamy, obec odmietla vydať a preto žalobkyne požiadali súd o zabezpečenie dôkazu.

Súd v rámci zisťovania skutkového stavu úplne odignoroval pojať do svojich zistení skutkové tvrdenia žalobkyň viažuce sa ku výstavbe rodinného domčeka na sporných pozemkoch, pre uskutočnenie ktorého bolo stavebným úradom Obce Šintava dňa 16.4.1953 pod č. XI-711.2-1952/7 vydané stavebné povolenie na výstavbu provizórneho rodinného domčeka so súp. č. XXX, na základoch ktorých došlo ku dobudovaniu domčeka v rokoch 1963-1964. Žalobkyne v tejto súvislosti poukazovali na skutočnosť, že stavebné konanie na sporných pozemkoch začalo ešte v roku 1952, čo vyplýva z identifikácie čísla konania, a čím žalobkyne poukazujú na tú dôležitú skutočnosť, že stavebné konanie aj v rokoch 1952-1964 bolo ovládané určujúcou zásadou postavenou na predpoklade, že nikomu nemohlo byť povolené stavať na cudzích pozemkoch, keď vlastníkom pozemku mal byť účastníkom konania s právom rozporovať oprávnenosť stavby, čo sa nikdy nestalo. Súd nepojal do svojich zistení a nepodriadil ani hodnoteniu z pohľadu posudzovania dobromyseľnosti a oprávnenosti vstupu poručiiteľov do držby pozemkov. Súd nielen že nepojal do svojich zistení ale vôbec ani nevykonával dôkazy predložené žalobkyňami v podobe historických dokladov o nadobudnutí materiálu na stavbu (dostavbu) domčeka z roku 1964. Absencia vysvetlenia, čo považoval súd podľa § 151 ods. 1 za nesporné skutkové zistenia, spôsobuje nedostatok, ktorým súd nevyvetlil akou úvahou hodnotenia dôkazov sa súd riadil a zakladá aj nedostatok nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Súd nijako nepojal do svojich zistení ani tak významný dôkaz akým bola grafická identifikácia parciel z 24.11.2021 K. A., z ktorej vyplynulo, že práve z historických parciel 3843, 3844 a 3845, aj keď vo väčších výmerách pochádzajú parcely, ktorých sa nárok týka a to aj preto, že z dobových dokumentov, autentickosť ktorých súd prijal a považoval ich za nesporné, vyplývala práve tá skutočnosť, že poručiiteľia nadobúdali časti týchto historicky označených parciel len v určenej dĺžke 100 m alebo 200 m od cesty teda spôsobom daným podmienkam vyjadrenia úkonov medzi rodinou v čase rokov 1953. Súd nevzal do úvahy ani skutočnosť, že žalovaný ani jeho predchodcovia od nadobudnutia v roku 2015 ale ani nikto pred nimi nevstúpil do držby pozemkov, ale ani sa svojich vlastníckych práv nedomáhal, z čoho nesporne plynie zvýraznená nedbalosť vlastníka, ktoré nepožíva ochranu pred zákonom oproti nerušenej držbe trvajúcej viac ako 43 rokov.

Súd nevy počul všetkých žalobkyňami navrhnutých svedkov, ktorých tieto navrhli vypočuť k otázke vzniku nadobudnutia a k užívacím pomerom p. W., p. V., L. H., p. D., L. H., p. E., V., keď navyše súd odmietol vykonať dôkazy, ktoré nemohli zabezpečiť žalobkyne ale len súd, vo vzťahu k tak významnej skutočnosti, kto bol platiteľom daní od roku 1953 za sporné nehnuteľnosti. Súd považoval za nadbytočné aj vykonanie obhliadky nehnuteľnosti čo nebýva vo veciach vydržania pre poznanie situácie v teréne obvyklé.

Súd na pojednávaní uskutočnenom dňa 23.2. 2022 vykonal ťažiskové dokazovanie listinnými dôkazmi na čl. 14 až 357 bez toho, aby strany konania a zvlášť žalobkyne oboznámil a týmto doručil uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti. Nič na tejto vade nezmení ďalší postup súdu, keď po vykonaní dokazovania bolo stranám doručené uznesenie odvolacieho súdu o námietke zaujatosti konajúcej sudkyne.

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Povinnosťou súdu je rozsudok odôvodniť spôsobom, uvedeným v § 220 ods. 2 CSP. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Iba takéto rozhodnutie je preskúmateľné a účastníkom konania umožňuje posúdiť postup súdu. Keďže súd prvej inštancie podľa uvedeného ustanovenia nepostupoval, obmedzil strany sporu v ich práve na spravodlivé súdne konanie a pri podaní opravného prostriedku

vo vzťahu k zákonom vymedzeným odvolacím dôvodom, v dôsledku čoho im odňal možnosť konať pred súdom. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby jeho závery, ku ktorým na základe zhodnotenia skutkového stavu veci dospel boli prijateľné, racionálne a v neposlednom rade aj spravodlivé a najmä presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 332/09). Súd prvej inštancie svoj záver o nedôvodnosti nároku pre nepreukázanie oprávnenosti držby odôvodnil nepomerne stručne, bez presvedčivých záverov a bez stanovenia podmienok a vydržania až do okamihu smrti poručiťky p. D.. Takéto odôvodnenie preto prirodzene vzbudzuje dôvodné pochybnosti o presvedčivosti a spravodlivosti rozhodnutia. Vysvetľujúce dôvody, ktoré súd použil sú neúplné a len vo všeobecnosti a bez podstaty v konkrétnostiach ostávajú nezodpovedané.

Súd nesprávnym a neúplným zistením skutkového stavu nesprávne aplikoval a interpretoval právne predpisy. Zásadné a pre konanie určujúce neprávne aplikoval právne predpisy z času vstupu do držby. Na oprávnenosť držby, keď bez toho aby vyvodil pre aké dôvody bez akýchkoľvek dôkazov o opaku neaplikuje prezumpciu dobromyseľnosti (§ 145 ods. 2 OZ č. 141/1950) podľa právnej úpravy v čase, v ktorom bolo upustené od intabulačného princípu a prevody sa uskutočňovali už smluvou, čo nenašlo odraz v právnom hodnotení súdu, keď tento dogmaticky vykladal, že všetky dôkazy svedčia ale len o akomsi budúcom nadobudnutí a hoci došlo aj ku prevzatiu prostriedkov kúpy predávajúcimi alebo doplatkov za výmenu, tieto nepovažoval za také, ktoré by osvedčovali oprávnenosť držby.

Zo skutkových tvrdení a listinných dôkazov žalobcovia odvodzujú, že vstupom poručiťov do oprávnenej, dobromyseľnej a neprerušenej držby v čase od 1.1.1950 až do 12.2.1953 došlo podľa § 116 ods. 1 OZ č. 141/1950 ku začatiu plynutia 10-ročnej vydržacej doby ku všetkým pozemkom tvoriacim dnes predmet nároku (s právnymi dôvodmi v časti právne dôvody), uplynutím ktorej došlo ex lege bez ďalšieho ku vzniku vlastníckeho práva poručiťov najneskôr dňom 13.2.1963. Pre prípad, že by plynutie lehoty bolo pre nejaké dôvody nezodpovedajúce požadovanej zákonnej dobe, potom poručiťelia sa stali vlastníkmi k 1.1.1983 podľa zák. č. 131/1982 a pokiaľ aj nie, potom poručiťka H. D. sa stala vlastníkom k 1.1.1992 podľa zák. č. 509/1991 Zb. trvaním oprávnenej, dobromyseľnej a nerušenej držby až ku dňu nadobudnutia účinkov týchto právnych noriem, ktoré vlastníctvo vydržaním pozemkov priznávali. V okamihu vstupu poručiťov do držby boli podľa § 145 OZ č. 151/1950 dobromyseľní, čo potvrdili úrady Mesta svojimi potvrdeniami založenými v spise. Dobromyseľnosť poručiťov sa vzťahovala k titulu nadobudnutia, ktorý spôsob kúpy nehnuteľnosti na slovenskom vidieku v čase krátko po skončení vojny zodpovedal správaniu jednoduchých ľudí bez vzdelania a skúsenosti z uplatňovania obyčajového práva vo vzťahoch medzi osobami, ktorých viazali vzdialenejšie rodinné väzby. Dobromyseľnosť držby sa vzťahovala k jej uchopeniu a trvaníu, keď zodpovedala tradičným vzťahom na slovenskom vidieku v 50tych rokoch, keď je pravdepodobné, že neoprávnenosť držby by bola namietaná v čase začiatku vstupu do držby, pokiaľ by vlastníci, ktorých sa držba týkala, vedeli o neoprávnenom vstupe do držby. Poručiťelia boli presvedčení o oprávnenosti vstupu do držby z dôvodu kúpy na pozemkoch ktorých začali s výstavbou domčeka. Právne predpisy Občianskeho zákonníka č. 131/1982 Zb. a č. 509/191 Zb. poskytovali držbe ochranu priznávajúcu aj so započítaním doby držby spätne. K otázkam dobromyseľnosti poukázali na rozh. NS SR č. 4Cdo/120/2019 z 27.8.2019, z ktorého uviedli právne závažné názory:

Dobromyseľnosť je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si napríklad prisvojuje určitú vec alebo ňou disponuje (porov. § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ide teda o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo osebe nemôže byť predmetom dokazovania. Predmetom dokazovania môžu byť skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno vyvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobromyseľnosti, že mu vec patrí. Okolnosťami, ktoré budú svedčiť pre záver o existencii dobromyseľnosti, budú spravidla okolnosťami týkajúcimi sa právneho dôvodu nadobudnutia a svedčiace o poctivosti nadobúdateľa. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia, riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia; v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Nadobúdateľ svoju dobrú vieru nemusí ani preukazovať, lebo aj v pochybnostiach platí, že držba je oprávnená (§ 130 ods. 1 in fine Občianskeho zákonníka). Na tom, kto nadobudnutie v dobrej viere popiera, bude, aby túto domnienku vyvrátil (porov. 4 Cdo 102/2017, bod 17). Pre vydržanie je rozhodujúci stav v prírode, v akom držiteľ po zákonom predpísanú minimálnu dobu 10 rokov s pozemkom nakladá

ako so svojím a je so zreteľom k všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu tento pozemok v príslušných hraniciach určených v prírode vlastnícky patrí. Pri hodnotení významu držby podľa minulej právnej úpravy nemožno prehliadnúť, že držba na základe zákona č. 131/1982 Zb. bola všeobecne prípustná, súčasťou skutkovej podstaty vydržania však bola len obmedzená, ale s významom práva osobného užívania použiteľného podľa úpravy od 1992. Nová právna úprava (zákon č. 509/1991 Zb.) držbu uskutočňovanú do 31. decembra 1991 nekvalifikuje odlišne, len ju započítava do dĺžky nevyhnutnej vydržacej doby. Pritom však účinky súhrnnej právnej skutočnosti mohli nastať najskeôr 1. januára 1992. Z toho možno vyvodiť, že celá lehota nemusí uplynúť až po jeho účinnosti, t. j. po 1. januári 1992. Pre započítanie vydržacej doby treba zohľadniť aj ustanovenie § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka - ide o možnosť započítania vydržacej doby uplynutej pred 1. aprílom 1983 - podľa ktorého bolo možno túto dobu započítať celú (t. j. vlastnú aj predchodcom), ovšem vydržacia doba nemohla skončiť skôr, než uplynutím jedného roka po 1. apríli 1983, teda 31. marca 1984. Ustanovenie § 868 Občianskeho zákonníka uvádza, že pokiaľ nie je ďalej stanovené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1992. Vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov. Podľa ustanovenia § 134 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sa vlastníkom pozemku v dôsledku vydržania stane osoba, ktorá kedykoľvek po 1. januári 1992 splní podmienky stanovené citovaným ustanovením. Zo zákona teda nemožno vyvodiť, že by nebolo možné prihliadať k dobe, po ktorú mal oprávnený držiteľ a jeho predchodca pozemok v držbe pred 1. januárom 1992 tak, ako to chybné posúdil odvolací súd.

Pokiaľ došlo k naplneniu znakov vydržania v rozhodnom období, oprávnený držiteľ vlastníctvo k veci nadobudol, splnením podmienok a jeho právní nástupcovia už môžu pokračovať len vo výkone jeho vlastníckeho práva a nie len oprávnenej držby.

K otázke vydržania sa opierajú o jedno z posledných aktuálne sa vzťahujúcich rozhodnutí NS SR č. 8Cdo/94/2020 z 11.5.2021, z ktorého plynú nasledovné pre posúdenie veci podstatné názory: Vydržanie vlastníckeho práva je jeho nadobudnutie v dôsledku kvalifikovanej držby veci, vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Opakom ovládania veci držiteľom je nečinnosť vlastníka. Vydržanie tak hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym. Okrem spôsobilého predmetu vydržania a spôsobilého subjektu vydržania základnými predpokladmi vydržania sú oprávnená držba a nepretržitosť tejto oprávnenej držby počas celej zákonom ustanovenej doby. V zmysle citovaných ustanovení §§ 129 ods. 1 a 130 ods. 1 Obč. zákonníka oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí (4 Cdo 283/2009). Držba je faktický stav, pri ktorom má držiteľ vec vo svojej moci, užíva ju a požíva plody a úžitky z nej, disponuje ňou, prípadne vykonáva činnosť, ktorá pripúšťa trvalý alebo opätovný výkon. Tvrdenie držiteľa, že mu vec patrí, a že s ňou nakladá ako s vlastnou, musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú vydržaciú dobu dôvodné (R 8/1991). Oprávneným je držiteľ, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Neoprávneným je teda držiteľ, ktorý so zreteľom na všetky okolnosti nie je (nemôže byť) dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobromyseľnosť držby zaniká v momente, keď sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. (3 MCdo 7, 8/2010). Vydržanie patrí k všeobecným originálnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva a pojmovo predstavuje nadobudnutie vlastníckeho práva v dôsledku kvalifikovanej dlhodobej držby oprávnenou osobou, ktorá nie je vlastníkom. Podmienkou vydržania je oprávnená držba spôsobilej veci, trvajúca po zákonom stanovenú vydržaciú dobu. Podľa konštantnej judikatúry (prezentovanej medziiným rozhodnutiami označenými v dovolaní) oprávnená držba predpokladá, že držiteľ je v dobrej viere, že mu vec alebo právo patrí, a že je v tejto dobrej viere so zreteľom ku všetkým okolnostiam; uvedené podmienky musia byť splnené súčasne. Dobrá viera spočíva v presvedčení držiteľa, že je vlastníkom veci, ktorú drží, alebo subjektom práva, ktoré vykonáva, poprípade že sú dané právne skutočnosti, ktoré majú za následok vznik vykonávaného práva. Dobrá viera je vnútorný, psychický stav držiteľa. Zo zákona vyplýva, že nestačí prostá subjektívna dobrá viera; oprávnený držiteľ musí byť v dobrej viere „so zreteľom ku všetkým okolnostiam“.

Ku otázke vydržania sa opierame o rozhodovaciaú prax odvolacieho súdu z rozhodnutia KS Trnava č. 9Co/78/2013 z 30.1.2014 k otázke vydržania podľa Zák. č. 141/1950 Zb. plynie: Funkciou vydržania

je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Opakom ovládania veci držiteľom je nečinnosť vlastníka. Vydržanie tak hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym (uznesenie NS SR z 28. marca 2011, sp. zn. 5 Cso/87/2010).

Podľa Občianskeho zákonníka č. 141/1950Zb. (§ 115, § 116 ods. 1 v spojení s § 145) účinného od 1.1.1950 do 1.4.1964 vlastnícke právo k hnuťelnej i nehnuteľnej veci mohol nadobudnúť ten, kto ju držal oprávnené a nepretržite po dobu zákonom ustanovenú, teda tri roky pri hnuťelnej a 10 rokov pri nehnuteľnej veci. Vydržanie bolo vylúčené pri nescudziteľných veciach nachádzajúcich sa v socialistickom vlastníctve. Za oprávneného držiteľa sa považoval ten, kto so zreteľom na všetky okolnosti bol dobromyseľný v tom, že mu vec patrí a to po celú vydržačiu dobu. Ak sa teda aj pôvodne oprávnený držiteľ zmenil na neoprávneného, nemohol vec vydržať. V pochybnostiach sa i tu predpokladalo, že držba je oprávnená.

Pokiaľ došlo k naplneniu znakov vydržania v rozhodnom období, oprávnený držiteľ vlastníctvo k veci nadobudol splnením zákonom požadovaných podmienok a jeho právni nástupcovia už môžu pokračovať len vo výkone jeho vlastníckeho práva, nie v oprávnenej držbe (ktorú by si mohli uplatňovať výlučne voči nemu).

Vydržanie je jedným zo spôsobov pôvodného (originálneho) nadobudnutia vlastníckeho práva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona. Nevyžaduje sa k tomu žiadne rozhodnutie štátneho orgánu, rozhodnutie súdu vydané na základe určovacieho návrhu (§ 80 písm. c/ OSP) má povahu deklaratórneho rozhodnutia, ktorým sa iba deklaruje existujúci právny stav, keďže právnym následkom vydržania je nadobudnutie vlastníckeho práva priamo zo zákona, treba pri uplatňovaní inštitútu vydržania rozlišovať jednotlivé obdobia platnosti právnych úprav, ktoré účinky vydržania upravovali odlišne. Ak teda boli splnené všetky podmienky k nadobudnutiu vlastníckeho práva podľa platného OZ v danom období, nie je na mieste posudzovať ich splnenie podľa neskoršie platných právnych predpisov, aj keby to bolo pre domnelého nadobúdateľa priaznivejšie. Treba vychádzať z toho, že pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená (rozsudok NS SR z 30.3.1990 sp. zn. 2Cdo/135/1998).

V danom prípade je potrebné vychádzať z rozsudku NS SR z 30.3.1999 sp. zn. 2Cdo/135/1998, v zmysle ktorého „Ak boli splnené všetky predpoklady pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním podľa OZ z roku 1950, nemožno už splnenie predpokladov pre vydržanie posudzovať podľa neskoršie platných právnych predpisov“.

Pokiaľ by sa preukázalo, že s užívaním predmetných nehnuteľností právni predchodcovia žalobcov začali za účinnosti právnej úpravy zák. č. 141/1950 Zb. a uplynula doba 10 rokov, je potrebné z toho vychádzať a zistiť, či právni predchodcovia žalobcov mohli alebo nemohli nadobudnúť vlastníctvo v súlade s ustanovením § 115 a nasl. OZ v znení účinnom do 1.4.1964. Len ak nebudú splnené podmienky vydržania podľa tejto právnej úpravy (uplynutie 10 ročnej vydržacej lehoty a dobromyseľnosť), bude potrebné posúdiť vydržanie podľa nasledujúcej právnej úpravy.

Ústavný súd v Rozhodnutí II ÚS 484/2015 z 14.11.2018 určujúco pre aplikovateľnosť v danej veci zaujal právny názor:

Vydržanie môže byť z ľudského hľadiska veľmi delikátnym inštitútom, pretože sa môže stať, že autority v (ne)súlade so zákonom nepriznajú vlastnícke právo držiteľovi, ktorý si vytvoril k spornej veci dlhoročný sentiment, pričom často aj okolie spája danú vec s držiteľom. Alebo naopak, nemenej problematické môže byť vydržanie na základe sporných dôkazov proti knihovnému vlastníkovi. Predmetná vec si vyžaduje dôkladné porozumenie inštitútu vydržania. Vývoj nášho (i) objektívneho práva vydržania, (ii) držby a (iii) práva vlastníctva nehnuteľností je veľmi diskontinuitný a táto skutočnosť spôsobuje výkladové problémy. V „strednom“ občianskom zákonníku (1950 – 1964) má pôvod dnešný pojem oprávnenej držby viazanej na dobromyseľnosť s ohľadom na všetky okolnosti. V týchto rokoch 1950 – 1964 sa pozemkové vlastníctvo prevádzalo len zmluvne bez knihovného zápisu. V súvislosti so združstevňovaním sa podľa všetkého zrušila zásada *supeficies solo cedit*. Občiansky zákonník z roku 1964 do veľkej novely z roku 1982 vydržanie nepoznal a nepoznal ani držbu. Držba sa odvodzovala len výkladom. Vydržovalo sa do vlastníctva štátu, ale s nárokom na získanie práva osobného vlastníctva, ktoré sa po novele zákonom č. 519/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok, v znení neskorších predpisov ex lege transformovalo na právo vlastnícke. Ústavný súd je toho názoru, že za ústavne konformný treba považovať skorší výklad, ktorého podstata vyplýva z veci sp. zn. 3 Cdo 117/94. Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Pri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za

podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario, výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavne konformný. V danej veci odvodzuje sťažovateľ dobromyseľnosť držby od ústnej kúpnej zmluvy z roku 1975 a od následnej, taktiež ústnej darovacej zmluvy. Vzhľadom na to, že v kritickom čase zákon obligatórne predpisoval písomnú formu právnych úkonov týkajúcich sa prevodu nehnuteľností, čo bolo všeobecne známe a dlhodobo súdmi judikované, krajský súd v napadnutom rozsudku dospel k záveru o nedostatku dobromyseľnosti sťažovateľa, ktorý mal vedieť, že vlastnícke právo v skutočnosti nenadobudol pre nedodržanie písomnej formy zmlúv o prevode spornej nehnuteľnosti. Podľa názoru ústavného súdu pri výklade, ktorý si osvojil krajský súd, by nebolo možné považovať sťažovateľa za dobromyseľného držiteľa ani vtedy, keby kúpna zmluva z roku 1975 a následná darovacia zmluva boli uzavreté v písomnej podobe. Vyplýva to zo skutočnosti, že zákon v kritickom čase vyžadoval k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti popri písomnej forme právneho úkonu spravidla aj (okrem prípadu prevodu nehnuteľnosti do tzv. socialistického vlastníctva) jej registráciu vtedajším štátnym notárstvom. Registrácia mala konštitutívny význam a vlastnícke právo sa nadobúdalo momentom registrácie. Na základe uvedeného možno konštatovať, že sťažovateľ by mohol byť dobromyseľným držiteľom iba za predpokladu, že nehnuteľnosť nadobudol registrovanou písomnou zmluvou, o ktorej by však neskôr vyšlo najavo, že je z nejakých zákonných dôvodov neplatná. Ak by sa tak stalo už po uplynutí 10-ročnej doby držby, potom by sťažovateľ mohol byť považovaný za dobromyseľného držiteľa, ktorý by takto splnil podmienky nadobudnutia vlastníctva vydržaním. Ústavný súd zdôrazňuje, že taký výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný. Ústavný súd konštatuje, že špecifiká sťažovateľovej veci a dĺžka uplynutého času vyvažujú nedôslednosť týkajúcu sa formálnych náležitostí prevodu a držba tak môže byť považovaná za oprávnenú. Možno dodať, že napriek tomu, že v predmetnej veci získal sťažovateľ na základe ústnej zmluvnej dohody pozemok, ktorý mal v dlhobovej nerušenej a pokojnej držbe, nie sú prítomné signály zneužitia inštitútu vydržania, napr. nedôveryhodné dokumenty či svedectvá. Ďalej považuje ústavný súd za podstatné zdôrazniť, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. Vo vzťahu k skutkovému stavu kedy a za akých okolností malo dôjsť k rozhodným skutočnostiam, je nutné okrem už na poukazované rozhodnutie Ústavného súdu pod č. k. II ÚS 484/2015 z 14.11.2018 v zhodujúcej sa časti poukazovať na identicky skutkovo zhodný prípad nároku, že nehnuteľná vec patrí do dedičstva po poručiťeloch práve z dôvodu, že poručiťelom vzniklo vlastnícke právo vydržaním podľa nezachovanej kúpnej zmluvy v režime Zák. č. 141/1950, v ktorej NSSR v rozh. č. 2Cdo/271/2015 z 31.3.2016 záväzne judikoval, že: „Pokiaľ v prejednávanej veci bolo zo skutkového hľadiska zistené, že poručiťel (právny predchodca žalobkyní) sa ujal držby nehnuteľnosti v roku 1958 výmenou za svoj spoluvlastnícky podiel 2/24 v pkn. parc. č. XXX „roľa“ o výmere 1449 m² zapísanej vo vl. č. XXX na základe ústne uzavretej zámennej zmluvy (nehľadiac na jej formálne nedostatky) medzi poručiťelom a X. U. a L. U. a zo strany účastníkov konania nebolo tvrdené, a teda ani preukázané, že by originálnymi účastníkmi zámennej zmluvy, teda poručiťelom, resp. druhou zmluvnou stranou (X. a L. U.) do ich smrti bola vykonaná nejaká aktivita v smere nápravy formálnych nedostatkov tejto zámennej zmluvy, pričom uvedená držba nehnuteľnosti poručiťelom trvala nerušene a nepretržite až do jeho smrti v roku 2001, čo predstavuje 43 rokov, po ktorú dobu žalovaná, resp. jej právni predchodcovia, si neuplatnili fakticky, ani právne (napr. súdnou žalobou) vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti jeho reálnym výkonom, t. j. vlastníckym oprávnením najmä spornú nehnuteľnosť držať, užívať, požívať jej plody a úžitky a nakladať s ňou vlastnou mocou smerujúcou voči všetkým (erga omnes), potom bol poručiťel so zreteľom na všetky okolnosti (objektívne) v dobrej viere, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti. O svojom vlastníctve bol poručiťel subjektívne presvedčený vzhľadom na právne i skutkové okolnosti spojené s uzatvorením zámennej zmluvy ústnou formou medzi jej originálnymi účastníkmi (poručiťel a X. U. L.

U.), keď poručiteľ bez akýchkoľvek pochybností nerušene a nepretržite užíval spornú nehnuteľnosť a druhá zmluvná strana (X. U. L. U., resp. ich právni nástupcovia) voči tomu nenamietala, naopak tiež nerušene užívala vymenenú pkn. parc. č. XXX dokonca až do roku 2005 (potvrdil to svedok X. U. na pojednávaní, č. I. 131), ktoré okolnosti viedli poručiťľa (aj jeho právnych nástupcov) k presvedčeniu o nadobudnutí vlastníctva tejto nehnuteľnosti, pretože dlhodobá spochybnená nebola. Tento pokojný stav preto umožňoval prijať záver, že poručiteľ dobromyseľne držal vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti v domnení, že je jej vlastníkom. Pokiaľ odvolací súd prijal iný záver, tento vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože aj v prípade pochybnosti o existencii ústne uzatvorenej zámennej zmluvy, najvyšší súd opakovane zdôrazňuje, že oprávnená držba sa nemusí nutne opierať o existujúci právny dôvod, postačí, aby tu bol domnelý (putatívny) právny dôvod. Najvyšší súd tiež pripomína, že po dobu poručiťľovej držby spornej nehnuteľnosti sa vystriedala platnosť a účinnosť dvoch Občianskych zákonníkov, čo nie je tiež zanedbateľná skutočnosť pre správne právne posúdenie danej veci. Občiansky zákonník v znení platnom v čase vstupu poručiťľa do držby nehnuteľnosti (1958), t. j. Občiansky zákonník z roku 1950 (zákon č. 141/1950 Zb., účinný od 31. decembra 1950 do 31. marca 1964) v §§ 115-118 upravoval nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vydržaním. Podľa §116 uvedeného Občianskeho zákonníka bola vydržacia doba pri nehnuteľnosti 10 rokov. Tento Občiansky zákonník upustil od tzv. intabulačného princípu, čo znamená, že v tom čase na platnosť prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nebol potrebný zápis v pozemkovej knihe, ale k jeho vzniku došlo už samotným uzatvorením zmluvy, ktorá bola právnym titulom nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Zápis nadobudnutia vlastníctva v pozemkovej knihe teda už nebol podmienkou prevodu vlastníctva, nemal hmotnoprávny význam a zostal mu iba význam deklaratórny. Pozemková kniha stratila takto svoju všeobecnú hodnotnosť. Výnimku z tohto pravidla tvorilo iba nadobudnutie vlastníctva nehnuteľnosti dedením a na základe vydržania. Podľa § 111 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb., vlastníctvo k veciam jednotlivo určeným sa prevádza už samou zmluvou, ak nie je dohovorené inak alebo ak nevyplýva nič iné z osobitných predpisov.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb., ktorý zrušil Občiansky zákonník z roku 1950, nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním vôbec neupravoval. Možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva takýmto spôsobom bola zavedená až novelou vykonanou zákonom č. 131/1992 Zb., účinnou od 1.4.1993. Rozsah subjektov vydržania bol však obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetov vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb., účinnou od 1.1.1992, boli tieto obmedzenia odstránené. V súvislosti s vydržaním vlastníckeho práva k pozemku predmetná novela umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 1. januárom 1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ nehnuteľnosti (t. j. ten, kto s nehnuteľnosťou nakladal ako s vlastnou) spĺňal k 1.1.1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov, a zároveň bol držiteľom oprávneným (t. j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním.

V prejednávanej veci vyššie uvedené znamená, že poručiteľ ku dňu 1. januára 1992 spĺňal podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov (v danom prípade išlo o držbu trvajúcu 34 rokov) a zároveň bol po túto dobu držiteľom oprávneným, keďže neboli zistené žiadne skutočnosti, v dôsledku ktorých by v uvedenej dobe 34 rokov, napokon až do doby smrti poručiťľa (2001) došlo k prerušeniu vydržacej doby pre stratu dobromyseľnosti a tým aj oprávnenej držby, preto splnil podmienky vydržania vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti podľa § 134 Občianskeho zákonníka a stal sa tak výlučným vlastníkom spornej nehnuteľnosti, pričom zároveň zaniklo vlastnícke, resp. spoluvlastnícke právo doterajších vlastníkov. Za tejto situácie je právny záver odvolacieho súdu, že v danom prípade išlo o neoprávnenú držbu nehnuteľnosti opierajúcu sa o ústne uzatvorenú zmluvu, ktoré skutočnosti nemôžu viesť k vydržaniu, nesprávny, preto odvolací súd nesprávne rozhodol, pokiaľ rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu o určenie predmetu dedičstva zamietol. Podobne posudzoval skutkovo obdobný prípad NSSR v rozhodnutí č. 3 Cdo/275/2013 z 9.6.2014 v spojení s rozh. II . ÚS 803/2014, na ktoré žalobcovia poukazujú. V zhode s Rozhodnutím I. ÚS 549/2015 zo 16.3.2016 a I. ÚS 239/2016 z 20.4.2016 a tiež k otázke poctivého nadobudnutia veci NSSR 5 Cdo/210/2019. Žalobkyne nastolili svojím podaním pred skončením dokazovania právne otázky ktorými sa súd nezaoberal ani v rozsudku nevysvetlil ako tieto otázky posúdil. Či je možné za predpokladu vzniku a účinkov držby podľa § 141 ods. 1, 2 zák. č. 141/1950 Zb. považovať držbu osôb do nej vstupujúcich za nedobromyseľnú pri absencii dôkazov o pochybnosti o okolnostiach vzniku držby? Či môže byť rozumová vyspelosť zodpovedajúca jednoduchému intelektu vidieckeho nevzdelaného obyvateľstva v čase po skončení vojny uskutočňujúcich zámenu a kúpu v omyle, ktorých sa vydržacie podmienky týkajú byť prekážkou

alebo dôvodom nespôsobilosti domáhať sa ochrany ústavou zaručeného vlastníckeho práva. Je zásadne nemysliteľné a ústavne neudržateľné aby súd vo veci, v ktorej žalobcovia poukážu na skutkovú a právnu zhodu alebo podobnosť v podstatných okolnostiach, sa vôbec nevyjadril k rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít a tieto odignoroval a ani nevysvetlil pre aké dôvody ich odmietol aplikovať na daný skutkový stav. Žalobkyne v tejto súvislosti poukazujú aj na posledné rozhodnutie KS Trnava 10Co/2015/2019, z ktorého plynie pre súdy prvej inštancie povinnosť vysporiadať sa so žalobcom poukazovanou judikatúrou v odôvodnení a jasne a výstižne vysvetliť pre aké dôvody na judikatúru neprihliadal.

3. Žalovaní 1/ až 5/ sa k odvolaniu žalobcov 1/ až 4/ vyjadrili tak, že navrhli rozsudok z dôvodu jeho vecnej správnosti potvrdiť. Dôvodili, že súd prvej inštancii správne poukázal nato, že posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa, resp. jeho právnych nástupcov. „Pri hodnotení dobrej viery je vždy potrebné brať do úvahy, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú je možné s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu po každom požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržiaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu právo náleží. Dobrá viera zaniká v okamihu, keď sa držiteľ zoznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne mohli vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo náležia alebo, že je subjektom práva, ktoré vykonáva.“ (viď rozhodnutie NS SR sp. zn. 22 Cdo 1843/2000) S poukazom na výsledky dedičského konania po poručiteľovi Q. D. a informáciu o tom, že daného konania sa zúčastnili všetci jeho potomkovia, ako aj samotná poručiteľka H. D. (viď výpoveď žalobkyne vo IV. rade zo dňa 22.6.2020) nie je možné držbu sporných pozemkov po 13.09.1983 hodnotiť ako oprávnenú a dobromyseľnú. Pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi s dôvodmi, pre ktoré bolo v Rozhodnutí štátneho notárstva v Galante konštatované, že sporné pozemky nie sú právne usporiadané a mal by záujem dať skutkový stav do súladu s tým právnym, ak by bol skutočne presvedčený o existencii svojho vlastníckeho práva k dotknutým pozemkom, k čomu v prejednávanej veci takmer po dobu 30 rokov neprišlo. Na uvedené poukázali taktiež v súvislosti s tvrdením žalobkyň, podľa ktorého mal súd posudzovať taktiež držbu poručiteľky H. D. od 13.9.1983 do jej smrti v roku 2002.

Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí, a že s ňou nakladá ako s vlastnou musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých je možné usudzovať, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú dobu vydržania dôvodné. (rozhodnutie NS SR sp. zn. 22 Cdo 508/2001).

Žalovaní sa v plnom rozsahu pridriavajú skutočností, ktoré súd uviedol v 45. bode rozsudku, žalobkyne neuniesli dôkazné bremeno a nepreukázali, že by poručitelia za života nadobudli vydržaním, či iným spôsobom nehnuteľnosti uvedené v žalobnom petite. Žalobkyne v konaní nepreukázali, že poručitelia nielen vstúpili do držby, ale zároveň sa ich dobrá viera opierala o existenciu určitého právneho titulu (hoci len domnelého), ktorý vznikol najneskôr do 31.3.1954. Ich výpovede boli chaotické, zmätočné, navzájom si odporujúce. Samotné oplotenie pozemkov a ich užívanie nebolo možné v danom prípade hodnotiť ako okolnosti, z ktorých je možné usudzovať, že poručitelia sporné pozemky vydržali, resp. že boli po celú dobu držby dobromyseľní o tom, že im pozemky patria. Žalovaní majú zato, že predložené dokumenty neboli zo strany súdu 1. inštancie hodnotené prísne formalisticky, avšak z ich obsahu nebolo možné žiadnym spôsobom ustáliť ich vzťah k sporným nehnuteľnostiam, ako ani prevod ich vlastníctva. Žalobcovia v konaní svojimi výpoveďami a predloženou dokumentáciou nepreukázali splnenie predpokladov vydržania, vrátane oprávnenosti a dobromyseľnosti držby, pričom tvrdenia o nesprávnom skutkovom zistení založenom na nesprávnom hodnotení dôkazov uvedené v odvolaní nie je možné považovať za opodstatnené. Žalobkyne navrhovali okrem iného výsluch svedka pána Q. R., ktorý bol už mŕtvy, ako aj pani E. H., ktorá bola v konaní už riadne vypočutá. V rámci záverečnej reči dňa 23.2.2022 žalobcovia navrhli taktiež výsluch svedkov, ktorými mali byť deti žalobkyne 1/, pán C. E., nar. XX.X.XXXX a pani U. V., nar. XX.X.XXXX, a to k otázke užívacích pomerov a okolnostiam vzniku držby, ktoré títo svedkovia mali získať z rozprávania poručiteľov. V tejto súvislosti sa žalovaní stotožňujú s tým, že navrhovaný výsluch svedkov súd zamietol s poukazom na ustanovenie § 153 CSP, nakoľko predmetný návrh nebol realizovaný v tomto už 6 rokov trvajúcom súdnom spore včas. Navyiac, k uvedeným okolnostiam vzniku držby (z rokov 1950-1964) neboli jednotné ani len výpovede samotných žalobkyň, ktoré nehnuteľnosti obývali a s poručiteľmi boli v dennom kontakte, a teda sa nedalo predpokladať, že výpoveď samotných vnúčat poručiteľov by bola v tomto smere prínosnejšia. Súd taktiež konštatoval, že výsluch dotknutých svedkov považoval vzhľadom na nespornosť reálneho užívania nehnuteľnosti poručiteľmi a ich právnymi nástupcami za nadbytočné a nehospodárne, s čím sa žalovaní v plnom rozsahu stotožňujú. Súd postupoval správne, keď realizáciu navrhutej obhliadky pozemkov a ustanovenie geodeta považoval za neúčelné a nehospodárne, nakoľko nejestvoval dôvod,

pre ktorý by bolo v tomto prípade potrebné a významné realizovať žalobcami navrhované dokazovanie obhliadkou (pozn. žalobcovia v konaní nešpecifikovali, čo od realizácie obhliadky a ustanovenia geodeta očakávajú, resp. čo daným návrhom v tomto súdnom spore sledujú). Samotný výsledok obhliadky a zameranie pozemkov geodetom by nemali pre právne posúdenie a rozhodnutie vo veci samej v danej situácii žiadny právny význam. Sporným totiž neboli hranice pozemkov, ich vzhľad, ako ani ich samotná výmera. Navyše, predstavu o situácii namieste samom si súd vedel dostatočným spôsobom vytvoriť aj z podrobnej fotodokumentácie pozemkov a domu, ktorá bola zo strany žalovaných do súdneho spisu založená dňa 28.9.2020. V prípade, ak by žalobcovia navrhovanou obhliadkou mali záujem preukázať existenciu starého oplotenia pozemkov, toto nebolo v konaní sporné. Samotné oplotenie pozemkov však nezakladalo dobromyseľnosť držby dotknutej osoby a nemohlo mať právne účinky vydržania, načo žalovaní v tomto konaní poukázali taktiež podaním zo 7.10.2020.

Na základe procesnej námietky žalobcov konajúca sudkyňa priamo na pojednávaní dňa 23.2.2022 preverila či uznesenie KS v TT z 9.12.2021 bolo stranám doručené. Z úpravy na č.l. 389 vyplýva pokyn sudkyne doručiť PZ strán sporu uznesenie čl. 384. Táto úprava mala byť realizovaná 13.1.2022, z pripojených doručení na č.l. 393 a 394 však nevyplývalo, že by súčasťou príloh bolo uznesenie KS v TT čl. 384. Vzhľadom na uvedené zistenie sudkyňa krátkou cestou doručila PZ žalobcov a PZ žalovaných uznesenie KS v TT z 9.12.2021 č. l. 384. Fakt, že Uznesenie KS TT bolo stranám doručené až na samotnom pojednávaní dňa 23.2.2022 po vykonaní dokazovania nie je možné považovať za inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP. Na rozhodnutí vo veci samej sa uvedená skutočnosť žiadnym spôsobom nemohla prejaviť, nakoľko sa nejednalo o právne relevantnú vadu procesného postupu súdu, ktorá by mohla akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť správnosť výroku rozsudku súdu 1. inštancie, a teda ani neprišlo k naplneniu odvolacieho dôvodu v tomto smere.

Tvrdenie žalobcov, podľa ktorého súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil pomerne stručne bez presvedčivých záverov považujú žalovaní len za účelové a ničím nepodložené. V tejto súvislosti majú jednoznačne za to, že z rozhodnutia konajúceho súdu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Žalobkyne vo svojom odvolaní žiadnym spôsobom nekonkretizovali nedostatky súdneho procesu, ktoré v tomto smere vidia, pričom ich tvrdenia boli obmedzené len na pomerne všeobecné konštatovanie o pochybnostiach ohľadom presvedčivosti a spravodlivosti samotného rozhodnutia. Žalovaní majú za to, že súd prvej inštancie v bodoch 37-49 rozsudku pomerne obširným a zrozumiteľným spôsobom svoj postup, úvahy a rozhodnutie odôvodnil. Súd vykonané dôkazy hodnotil podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal taktiež na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Konajúci súd vykonané dôkazy hodnotil z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov s tým, že uviedol taktiež dôvody, pre ktoré niektoré navrhované dôkazy nevykonal. Z uvedeného dôvodu majú za to, že konajúci súd žiadnym spôsobom neporušil právo žalobcov na spravodlivý súdny proces.

Z vykonaného dokazovania bolo nepochybné, že v čase kedy mali poručníci vstúpiť do držby dotknutých pozemkov boli žalobkyne pomerne útleho veku, pričom je evidentné, že o okolnostiach, za ktorých mali ich rodičia dotknuté nehnuteľnosti nadobudnúť, resp. vstúpiť do ich dobromyseľného užívania vedia len z počutia a spomienok svojej najstaršej sestry, pani B., ktorá tvrdila, že ako cca 10-11 ročné dieťa s otcom prevody riešila, rozumela postupom a dokonca si vedela k parc. číslam priradiť presne pozemky a ich časti o ktoré sa jednalo. Svoju prítomnosť pri daných úkonoch odôvodnila tým, že otec „si zvykol prihnúť ...“

a ona mala kontrolovať, aby išlo všetko v poriadku. O pravdivosti uvedených tvrdení mali žalovaní dôvodné pochybnosti, a to vzhľadom na vek žalobkyne 1/, ako aj pomerne rozporné tvrdenia ohľadom časového obdobia, kedy mali právny predchodcovia žalobcov vstúpiť do držby pozemkov a začať so stavbou rodinného domu. Isté však bolo to, že najneskôr v roku XXXX, boli v rámci dedičského konania po zomrelom otcovi Q. D. žalobcovia, ako aj ich matka informovaní o tom, že dotknuté pozemky nie sú právne usporiadané, resp. nie sú vo vlastníctve ich rodičov, dôsledkom čoho neboli predmetom samotného dedičstva. Žalobcovia, ako ani ich matka sa napriek uvedenému ďalších 30 rokov touto záležitosťou nezaoberali, čo je možné vyhodnotiť ako ich konkludentný súhlas so situáciou, s ktorou boli jasne oboznámení. V prípade, ak by si boli vlastníckym právom poručníka žalobkyne alebo ich matka, pani H. D. vedomé a mali k dispozícii doklady, o ktorých dnes tvrdia že sa týkajú sporných nehnuteľností mali bezodkladne pristúpiť k yyporiadaniu daných pozemkov. Nakoľko tak po dedičskom konaní žalobkyne, ako ani ich matka neučinili, majú žalovaní za to, že si boli vedomé toho, že dotknuté pozemky poručníkovi nepatrili a ich ďalšia držba pokračujúca po 13.9.1983 nemohla byť dobromyseľnou. Podmienky vydržania konajúci súd v tomto smere posudzoval správne podľa platných

právných predpisov, čo je zrejmé z bodu 46 - 47 rozsudku, v ktorých právne posúdenie prejednávanej veci súd prvej inštancie podrobne vysvetlil a odôvodnil.

K tvrdeniu žalobcov o vydržaní na základe ústnej zmluvy za podmienok stavu 1950, žalovaní poukázali na samotné tvrdenie žalobcov uvedené v ich odvolaní, podľa ktorého je pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby potrebné skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol, pričom za poctivý spôsob nadobudnutia je potrebné považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. Nakoľko žalobkyne predloženou dokumentáciou súdu nepreukázali skutočnosť, že poručiteľ za sporné nehnuteľnosti riadne zaplatil alebo ich vymenil, nie je možné tvrdiť, že jeho držba by bola v tomto smere dobromyseľnou.

Pokiaľ ide o judikatúru na ktorú žalobcovia poukazujú titulom porovnateľného skutkového stavu je potrebné konštatovať, že v avizovaných konaniach, v ktorých boli jednotlivé rozhodnutia vydané, išlo o skutkovo a právne odlišné prípady, najmä tu neboli zistené žiadne skutočnosti dôsledkom ktorých by prišlo k prerušeniu vydržacej doby pre stratu dobromyseľnosti, ktorú v danom prípade žalovaní datujú dňom 13.9.1983, kedy sa žalobkyne a ich matka v rámci dedičského konania preukázateľne dozvedeli, že držané pozemky nie sú právne usporiadané, resp. nie sú vo vlastníctve poručiteľa, dôsledkom čoho neboli ani predmetom dedenia. Z uvedeného dôvodu nemožno hovoriť o porovnateľnom skutkovom stave s prípadmi, na ktoré žalobcovia v tomto konaní poukazovali. Odvolávajúci sa na všetky skutočnosti, ktoré vyšli počas konania na súde prvého stupňa najavo, je nepochybné, že žalobcovia ako aj ich právni predchodcovia viac ako 30 rokov konkludentne rešpektovali stav, kedy boli dotknuté nehnuteľnosti evidované ako právne neusporiadané a následne vedené vo vlastníctve tretích osôb, čo preukázateľne zistili, minimálne počas prejednávania dedičstva po poručiteľovi, Q. D. (XXXX) a jeho manželke H. D. (XXXX). Žalovaní majú zato, že v prípade, ak by si boli poručitelia svojho vlastníckeho práva vedomí, tieto vlastnícke práva by si bránili a starali sa o ne, minimálne by sa snažili zabezpečiť si ich zápis v príslušnej evidencii, tak aby ich zanedbaním časom nestratili. Žalobkyne 2/ - 4/ vo svojich výpovediach odkazujú na to, že o kúpe a vydržaní nehnuteľností ich informovala žalobkyňa 1/, ktorá im intenzívne tvrdila, že veci rieši a dá ich do poriadku. Samotná žalobkyňa 1/ však vo svojej výpovedi potvrdila, že od roku 1983 do 2016 vec neriešila, nakoľko mala iné starosti a starala sa o svoje súkromie. Jej výsluch je pomerne zmätočný, nakoľko vedomosť o tvrdenej kúpe, výmene a vydržaní pozemkov pramení z jej spomienok z detstva, pri ktorých sama viac krát použila slovné spojenie „asi“. Žalobkyňa 3/ dňa 22.6.2020 vo svojej výpovedi taktiež sama potvrdila, že predloženým listinám nerozumie „Niečo z katastra, Niečo som si prečítala, ale nerozumiem tomu“, a teda nie je ani možné tvrdiť, že uvedené listiny by mohli byť domnelým titulom pre vydržanie sporných pozemkov.

Žalovaní majú zato, že konajúci súd vykonal v danej veci všetky dôkazy potrebné na zistenie rozhodných skutočností, správne zistil skutkový stav, ktorý následne správne právne posúdil a vydal rozhodnutie, ktoré dostatočným a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil.

4. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), stranami, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozsudku súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/, e/, f/, g/ a h/ CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny a je dôvodné ho potvrdiť.

Odvolací súd nemal (napriek opačnému názoru odvolateľov) dôvod nesúhlasit' s argumentáciou použitou súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia (tak ako táto - rozumej argumentácia - vyplýva z odôvodnenia rozsudku), odvolací súd sa stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. U dôvodov predostretých súdom prvej inštancie dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 387 ods. 2 CSP), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí urobiť zadosť tiež povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá CSP)

a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvej inštancie dopĺňa (§ 387 ods. 2 CSP in fine) nasledovné:

5. Predmetom konania na súde prvej inštancie bolo určenie, že Q. D., nar. XX.X.XXXX, naposledy bytom M. I. X, zomr. X.X.XXXX a H. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.XX.XXXX boli najneskôr ku dňu smrti vlastníkami predmetných nehnuteľností, eventuálne určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťoch Q. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX a H. D., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.XX.XXXX.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s poukazom na odôvodnenie preskúmaného rozsudku a odvolaciu argumentáciu, bolo posúdiť, či súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým a právnym záverom vedúcim k zamietnutiu žaloby z dôvodu, že žalobcovia nepreukázali, že by poručiťelia za života nadobudli vydržaním, či iným spôsobom predmetné nehnuteľnosti uvedené v žalobnom návrhu.

6. Aj keď sa určovacou žalobou v zásade riešia otázky právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozhodnutia, súdna judikatúra pripustila výnimky práve vo forme žalôb, že určitá vec patrí do dedičstva resp. že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci (porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo/26/07, 3Cdo/44/08), na ktorej skoršej judikatúrnej praxi nič nezmenila ani aktuálna právna úprava, o čom svedčia rozhodnutia Ústavného súdu SR, či Najvyššieho súdu SR nepospochybujúce procesnú prípustnosť žalôb o určenie, že veci patria do dedičstva alebo boli v čase smrti vlastníctvom poručiťela (napr. I. ÚS 151/2016, NS SR sp. zn. 5Cdo/157/2018, 7Cdo/291/2019).

Odvolací súd konštatuje správnosť záverov súdu prvej inštancie v otázke procesnej prípustnosti žaloby a danosti naliehavého právneho záujmu žalobcov na žalobou požadovaných určeníach, ktorý bol ním riadne a dostatočne odôvodnený (v 37. bode odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie).

7. Vydržanie je originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva na základe dlhodobej dobromyseľnej držby veci. Účelom vydržania je zjednotenie faktického stavu, v rámci ktorého sa oprávnený držiteľ veci vzhľadom na všetky okolnosti domnieva, že je jej vlastníkom so stavom právnym, pri ktorom sa držba veci stane súčasťou výkonu vlastníckeho práva. Vydržanie súčasne odstraňuje právnu neistotu spojenú s vadami alebo nedostatkom nadobúdacieho titulu, ak oprávnený držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti nemohol o týchto vadách vedieť alebo sa, naopak, mohol domnievať, že nadobúdací titul riadne existuje. Vydržanie tiež predstavuje určitú výnimku z nepremlčateľnosti vlastníckeho práva (§ 100 ods. 2 O. z.). Samotným nevykonávaním síce vlastnícke právo nikdy nezaniká, ak však k tomu pristúpi dlhodobý výkon oprávnenej držby zo strany inej osoby, dôjde vydržaním k zániku vlastníctva u pôvodného vlastníka a k jeho vzniku u vydržateľa. Tým, že je vydržanie originárnym spôsobom nadobudnutia vlastníctva, sa posilňuje aj postavenie vydržateľa ako vlastníka. Ten totiž neodvodzuje svoje vlastnícke právo od svojho predchodcu a nedopadá na neho uplatňovanie zásady „nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“ (nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má). Táto skutočnosť má svoj význam najmä v tých prípadoch, keď vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nebolo dôsledne zapisované do verejných registrov, čo sa mohlo následne prejaviť zápisom duplicitného vlastníctva a s tým spojenými ťažkosťami pri preukazovaní vlastníctva u právnych predchodcov.

Vydržanie je historickým právnym inštitútom, ktorý v právnych poriadkoch platných na území dnešného Slovenska prešiel dlhým a zmenami poznačeným vývojom. V rámci tohto vývoja možno rozlišovať medzi nasledujúcimi obdobiami: do 31.12.1950, od 1.1.1951 do 31.3.1964, od 1.4.1964 do 31.3.1983, od 1.4.1983 do 31.12.1991, od 1.1.1992 doposiaľ.

Obdobie do 31.12.1950: Obyčajové právo, ktoré na území Slovenska platilo do 31.12.1950, chápalo vydržanie ako jeden zo spôsobov nadobudnutia vlastníctva mimo pozemkovej knihy. Vlastnícke právo vydržaním nadobudol ten „kto nehnuteľnosť za 32 rokov ako svoju pokojne má v držbe“. „Proti štátu je potrebné k vydržaniu 100 rokov a proti cirkvi 40 rokov.“ Pod vecou „ako svojou“ sa rozumelo jej držanie vo vlastnom mene a nie v mene iného, teda nie v pozícii napríklad nájomcu alebo iného detentora. O pokojnú držbu išlo, ak pozemnoknižný vlastník nepodal voči držiteľovi žalobu na vydanie nehnuteľnosti. Podaním takejto žaloby a tiež prepisom vlastníctva nehnuteľnosti na základe odplatného prevodu sa plynutie vydržacej doby prerušovalo, okrem prípadu, ak nový pozemnoknižný vlastník vedel o plynutí vydržacej doby alebo o nej nevedel z vlastnej hrubej nebanlivosti. Pre vydržanie bola dostačujúca dobromyseľnosť len na začiatku držby. Do plynutia vydržacej doby sa započítavala aj držba právneho predchodcu vrátane takého, od ktorého bola držba získaná zmluvne mimo pozemkovej knihy. Dobromyseľnosť sa v tomto rozsahu nemusela teda viazať na nutnosť príslušného vlastníckeho zápisu v pozemkovej knihe. Vydržateľ následne mohol začať súdny spor proti tomu, kto bol v pozemkovej knihe zapísaný za vlastníka nehnuteľnosti. Úspech v takomto súdnom konaní mal za následok zápis vydržateľa

ako vlastníka do pozemkovej knihy. Vyrážateľ sa však mohol domôcť zápisu svojho vlastníctva do pozemkovej knihy aj mimo sporu, teda bez súdneho konania.

Obdobie od 1.1.1951 do 31.3.1964: Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. od 1.1.1951 priniesol vo vzťahu k vyrážaniu zmeny týkajúcej sa predmetu vyrážania, vyrážacie doby a dobromyseľnosti držiteľa. Za predmet vyrážania boli výslovne označené hnutelné a nehnuteľné veci (§ 116 ods. 1), pričom z vyrážania boli vyňaté veci nachádzajúce sa v socialistickom vlastníctve (§ 115). Dĺžka vyrážacej doby bola stanovená na 3 roky pri hnutelných a 10 rokov pri nehnuteľných veciach. Vyrážacia doba, ktorá začala plynúť pred 1.1.1951 podľa predtým platného obyčajového práva, sa skončila uplynutím tejto doby, no najneskôr 1. januára 1961 (§ 566). Do oprávnenej držby vyrážateľa sa naďalej započítavala aj oprávnená držba jeho právneho predchodcu (§ 116 ods. 2). U držiteľa sa tiež vyžadovala jeho dobromyseľnosť počas celej vyrážacej doby, a to so zreteľom ku všetkým okolnostiam (§ 145 ods. 1). Obdobie od 1.4.1964 do 31.3.1983: Zásadnú zmenu vo vzťahu k vyrážaniu obsahoval Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb., ktorý vo svojom znení účinnom od 1.4.1964 takýto spôsob nadobúdania vlastníctva vôbec neupravoval. Ak teda vyrážacia doba neuplynula najneskôr do 31.3.1964, k nadobudnutiu vlastníctva vyrážaním následne nedošlo.

Obdobie od 1.4.1983 do 31.12.1991: Vyrážanie bolo reaktivované aj novelou Občianskeho zákonníka č. 131/1982 Zb. účinnou od 1.4.1983 (§ 135a). Toto vyrážanie však bolo oproti skoršej úprave zúžené len na fyzické osoby (občanov) a nevzťahovalo sa právnické osoby (organizácie). Vyrážanie sa týkalo len vecí, ktoré mohli byť v osobnom vlastníctve a vylúčené z neho bolo nadobudnutie vlastníctva k veciam v socialistickom vlastníctve alebo k veciam, ku ktorým mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov (§ 135a ods. 1 a 3 O. z. v znení do 31.12.1991). Vyrážacia doba bola opätovne stanovená na 3 roky pre hnutelné a 10 rokov pre nehnuteľné veci (§ 135a ods. 1 v znení do 31.12.1991). Osobitný režim vyrážania bol určený pre pozemky (ich časti), ktoré mali občania nepretržite v držbe 10 rokov a ku ktorým by sa inak mohlo zriadiť právo osobného užívania. Vlastníctvo k nim totiž nadobúdali štát a občan nadobúdali len právo, aby sa s ním uzavrela dohoda o osobnom užívaní pozemku (§ 135a ods. 2 O. z. v znení do 31.12.1991). Takto však nebolo možné nadobudnúť právo k pozemku, ktorý bol v socialistickom vlastníctve alebo ku ktorému mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov (§ 135a ods. 3 druhá veta O. z. v znení do 31.12.1991). Do plynutia vyrážacej doby sa však opätovne mohla započítať doba držby právneho predchodcu, a to aj keď išlo u držbu vykonávajú pred 1.4.1983 teda v čase, keď vyrážanie nebolo možné, no k uplynutiu vyrážacej doby mohlo dôjsť najskôr 1 rok po účinnosti zákona č. 131/1982 Zb., t. j. 1.4.1984 (§ 507a ods. 3 v znení do 31.12.1991, de lege lata § 865 ods. 3 O. z.).

Obdobie od 1.1.1992 doteraz: Súčasná právna úprava vyrážania obsiahnutá v § 134 O. z. bola zavedená zákonom č. 509/1991 Zb. účinným od 1.1.1992. Z prechodného ustanovenia § 872 ods. 6 O. z. v nadväznosti na prijatú prax a judikatúru vyplýva, že do vyrážacej doby možno započítať aj dobu držby uskutočnenú pred 1.1.1992, a to aj vtedy, ak ide o vyrážanie vecí, ktorá nemohla byť predmetom vyrážania pred týmto dňom (§ 135a ods. 3 O. z. v znení do 31.12.1991) alebo išlo o osobu nespôsobilú vyrážať vlastnícke právo (právnická osoba). (Beckova edícia komentované zákony, Fečík/Jakubáč, Katastrálny zákon, Komentár, 1. vydanie, 2021, s. 28 až 31).

Podľa práva platného do 31. decembra 1950 bola na Slovensku vyrážacia doba 32 rokov a v českých krajoch 30 rokov. Zákon č. 141/1950 Zb., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1951, ustanovil na vyrážanie vlastníctva nehnuteľnosti dobu 10 rokov, pričom pre vyrážanie, ktorého doba začala plynúť pred týmto dátumom, platilo, že sa skončí uplynutím pôvodnej lehoty, najneskôr však do 31. decembra 1960 (§ 566 zákona č. 141/1950 Zb.). Vyrážanie bolo do 31. decembra 1950, s výnimkou vyrážania medzi manželmi, a od 1. januára 1951 do 31. marca 1964, s výnimkou nescudziteľných vecí, ktoré boli v socialistickom vlastníctve, prípustné voči každému. Vyžadovala sa dobromyseľná a nepretržitá držba, pričom za dobromyseľného sa držiteľ považoval vtedy, keď so zreteľom na všetky okolnosti mohol byť presvedčený o tom, že mu vec patrí. Právo platné na území Slovenska do 31. decembra 1950 vyžadovalo dobromyseľnosť pri nastúpení do držby, kým podľa zákona č. 141/1950 Zb. bola potrebná počas celého plynutia vyrážacej doby. /R 65/1972 (s. 241, ods. 3, 4, 5)/

Podľa obyčajového práva platného na území Slovenska do 31. decembra 1950 nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti bez zapísania do pozemkovej knihy ten, kto nehnuteľnosť po dobu 32 rokov mal ako svoju nepretržite v držbe. Musel ju teda užívať vo svojom mene, a nie v mene iného, ani nie ako nájomník, prípadne ako požívateľ alebo užívateľ. Vyrážanie sa prerušilo, keď sa pozemkovoknižný vlastníak v súdnom spore úspešne domohol proti držiteľovi vydania nehnuteľnosti, ako aj vtedy, keď v priebehu vyrážania bola nehnuteľnosť v pozemkovej knihe prepísaná na základe odplatného prevodu na iného; vyrážanie sa v takom prípade neprerušilo, ak nový pozemkovoknižný vlastníak vedel, že doba vyrážania plynie, alebo o tom nevedel iba z "hrubej" nedbanlivosti. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti

nemohol vydržať, kto nebol dobromyseľný, teda kto už na začiatku svojej držby vedel o tom, že nehnuteľnosť nadobudol bezprávne, prípadne, že sa jej zmocnil bez právneho dôvodu, alebo vedel, že patrí inému, no nevrátil ju. Pri skutočnej držbe sa predpokladalo, že je v súlade s právom a poctivá; opak sa musel dokázať. (Z IV s. 163, ods. 1)

Podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určoval Občiansky zákonník z roku 1950 v ustanoveniach § 115, § 116 ods. 1 v spojení s § 145. Vlastnícke právo vydržaním mohol nadobudnúť ten, kto oprávnené držal nehnuteľnú vec po dobu 10 rokov; vydržanie bolo vylúčené iba medzi manželmi a pri nescudziteľných veciach, ktoré boli v socialistickom vlastníctve a boli určené na to, aby ich tieto organizácie trvale užívali. Oprávneným držiteľom bol ten, kto bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí; v pochybnostiach sa predpokladalo, že držba je oprávnená. (Z IV s. 163, ods. 2)

Rozhodnutie súdu, ktoré konštatuje splnenie predpokladov nadobudnutia nehnuteľnosti vydržaním, musí mať základ v dostatočne skutkovo podložených, konkrétnych a vykonaných dokazovaním preukázaných (zistených, potvrdených, nie len možných) skutočnostiach. Predpokladom prijatia záveru súdu o vydržaní musí byť medziiným zistenie, že počas vydržacej doby držiteľ skutočne „bol“ (teda nie iba „mohol byť“) so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí (porovnaj tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 271/2007, 5 Cdo 49/2010 a 3 Cdo 12/2010).

Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus); ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul nasvedčuje. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré nasvedčujú v prospech oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol – či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva (porovnaj rozhodnutie NS sp. zn. 5 Cdo 260/2008).

Dobromyseľnosť, ako kategória patriaca do vnútornej sféry držiteľa, môže byť v praxi subjektívne držiteľom vyvodzovaná z najrozmanitejších skutkových okolností (právne relevantných, ale aj irelevantných). Posúdenie, či držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec patrí, nemôže ale vychádzať iba zo subjektívnych predstáv držiteľa. Z hľadiska dobromyseľnosti držby ako podmienky nadobudnutia vlastníctva veci vydržaním je právne relevantnou len tá skutočnosť, ktorá má objektívne znaky titulu [prípadne aj len domnelého (putatívneho)] nadobudnutia vlastníctva. Vlastníctvo (okrem prípadov nadobudnutia ex lege) sa nadobúda najmä dedením, kúpou, darovaním, výmenou. Domnelým (putatívnym) titulom nadobudnutia vlastníctva je určitá skutočnosť, ktorá má navonok znaky riadneho nadobúdacieho titulu (v súlade so zákonom zakladajúceho vznik vlastníctva), chýba pri nej ale niektorá stránka (vlastnosť, znak), ktorú pre nadobudnutie vlastníctva vyžaduje objektívne právo. Takýmto domnelým titulom môže byť v praxi napríklad (a) dedičské rozhodnutie o nadobudnutí veci, ktorá však v čase smrti poručiteľa objektívne nepatrila do jeho majetku, (b) neprávoplatné rozhodnutie súdu určujúce vlastníctvo veci, (c) kúpna alebo darovacia zmluva, ktorá je z niektorého dôvodu neplatná.

8. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o nespornosti (medzi stranami) reálneho užívania predmetných nehnuteľností poručiteľmi a ich právnymi nástupcami v stave, v akom boli vymedzené reálnymi hranicami (plotmi a múrmi) nepretržite a nerušene približne od roku 1950.

9. Ďalej sa súd prvej inštancie správne zaoberal otázkou dobromyseľnosti držby ako podmienky nadobudnutia vlastníctva veci vydržaním, preukázanie tohto predpokladu oprávnenej držby v konaní skúmal za obdobie od roku 1950, kedy poručiteľia do držby vstúpili, do 13.9.1983, kedy bolo vydané dedičské rozhodnutie Štátneho notárstva v Galante pod sp. zn. D 1135/83, podľa obsahu ktorého dedičstvo po poručiteľovi Q. D. tvorila o. i. polovica rodinného domu č. XXX v k. ú. obce M., postaveného na parc. č. 3845/2 v roku 1959, pričom parcela nie je právne usporiadaná, keď aj žalobkyne 1/ a 2/ vo svojich výpovediach potvrdili, že to, že pozemky neboli zapísané v katastri zistili v dedičskom konaní po otcovi. Nakoľko na dedičskom konaní sa zúčastnili všetci potomkovia po poručiteľovi Q. D. a podľa

výpovedí žalobkyň s jeho závermi bola oboznámená aj ich matka H. D., súd prvej inštancie správne uzavrel, že od tohto momentu nemožno držbu sporných nehnuteľností hodnotiť ako oprávnenú, nakoľko dobrá viera zaniká v okamihu, kedy sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli u neho vyvolať pochybnosť o tom, že mu vec podľa práva patrí alebo že je subjektom práva, ktorého obsah vykonáva, a vyjadrenia žalobkyň, že v tejto časti dedičskému rozhodnutiu nevenovali pozornosť a veci začali riešiť až po smrti matky, nie sú z pohľadu hodnotenia oprávnenosti držby z pohľadu dobromyseľnosti relevantné, ako dedičky zúčastnené na konaní po poručiteľovi totiž mali objektívnu možnosť oboznámiť sa s týmito skutočnosťami, v tejto súvislosti je skutočnosť, že od r. 1993 poručiteľka alebo právni nástupcovia poručiteľov platili daň z pozemkov bez právneho významu pre rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie preto správne ďalej skúmal splnenie predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v období od roku 1950 do roku 1983.

Odvolateľky namietali, že legitímnu držbu v čase od 13.9.1983 do smrti poručiteľky v roku 2002 súd nepodriadol skúmaniu, či nenastali účinky vydržania za túto dobu, so smrťou poručiteľa spojil aj zánik oprávnenosti držby poručiteľky, ktorá nebola účastníčkou dedičského konania po poručiteľovi a konštatácia notára, že pozemky pod domom nie sú vysporiadané nevylučuje skorší vznik a existenciu vlastníckeho práva poručiteľov, ale len môže pre okruh účastníkov dedičského konania spôsobovať rozpor medzi evidovaným a skutočným vlastníctvom.

Tieto odvolacie námietky nepovažoval odvolací súd za dôvodné s poukazom na vyššie uvedené, súdom prvej inštancie riadne odôvodnené závery prečo skúmal splnenie predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním iba v období od roku 1950 do roku 1983, s ktorými sa odvolací súd stotožnil. Dedičského konania po poručiteľovi Q. D. sa zúčastnili všetci jeho potomkovia, ako aj samotná poručiteľka H. D. (viď výpoveď žalobkyne 4/ na pojednávaní dňa 22.6.2020). Aj podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné držbu sporných pozemkov poručiteľkou po 13.9.1983 hodnotiť ako oprávnenú a dobromyseľnú, nakoľko pri zachovaní obvyklej opatrnosti poručiteľka, ktorá bola oboznámená s dôvodmi, pre ktoré bolo v rozhodnutí Štátneho notárstva v Galante konštatované, že sporné pozemky nie sú právne usporiadané, by mala mať záujem dať skutkový stav do súladu s právnym, ak by bola skutočne presvedčená o existencii svojho vlastníckeho práva k sporným pozemkom, k čomu však poručiteľka od 13.9.1983 až do jej smrti X.XX.XXXX nepristúpila, rovnako ani žalobkyne od 13.9.1983 do podania žaloby 14.11.2016.

Odvolateľky nesúhlasili tiež s tým, že súd považoval za bezvýznamný dôkaz o tom, že poručiteľka od roku 1993 a neskôr jej deti do r. 2002 platili dane za sporné nehnuteľnosti, ktorý dôkaz osvedčoval nielen kto platil dane, ale aj to, koho za vlastníka považovali orgány miestnej samosprávy vyrubujúce daň a nakoľko súd odmietol vyžiadať od obce rozpis osôb, ktoré za sporné nehnuteľnosti platili dane, boli odvolateľky názoru, že bol neúplne zistený skutkový stav.

Túto námietku odvolací súd považoval za nedôvodnú, nakoľko pokiaľ poručiteľka i žalobkyne disponovali informáciou, že sporné pozemky neboli predmetom dedenia po poručiteľovi z dôvodu, že nie sú vysporiadané, teda zapísané v katastri nehnuteľností na poručiteľov, o čom sa dozvedeli najneskôr 13.9.1983, potom ani odvolací súd nepovažoval za právne významné kto platil daň zo sporných nehnuteľností od r. 1993 do roku 2002.

Odvolateľky tiež namietali, že súd nepojal do svojich zistení významný dôkaz – grafickú identifikáciu parciel z 24.11.2021, ktorá námietka taktiež nie je dôvodná, nakoľko súd prvej inštancie sa ňou zaoberal v 6. bode odôvodnenia rozsudku. Pokiaľ odvolateľky namietali nevykonanie ďalšieho nimi navrhnutého dokazovania výsluchom svedkov a ohliadkou, nevykonanie tohto dokazovania súd prvej inštancie riadne odôvodnil v 39. a 49. bode odôvodnenia, s jeho závermi v tomto smere sa odvolací súd stotožňuje. Pokiaľ ďalej namietali nepojatie do skutkových zistení súdom prvej inštancie tvrdení žalobkyň viažucich sa k výstavbe rodinného domčeka, dokladom o nadobudnutí materiálu na stavbu /dostavbu/ domčeka z r. 1964, zjavne tomu tak bolo podľa názoru odvolacieho súdu z dôvodu, že tieto nepovažoval pre svoje rozhodnutie za relevantné, s čím sa odvolací súd stotožňuje.

Odvolateľky tiež vytkli súdu prvej inštancie vykonanie ťažiskového dokazovania na pojednávaní 23.2.2022 bez toho aby súd strany oboznámil a týmto doručil uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti (toto im doručil až po vykonaní dokazovania), čo považujú za inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. K tejto námietke odvolací súd uvádza, že uznesením Krajského súdu v Trnave z 9.12.2021 pod č. k. 26NcC/16/2021-384 bolo rozhodnuté, že sudkyňa OS Galanta Mgr. Zuzana Dojčánová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 35C/331/2016. Toto uznesenie bolo súdu prvej inštancie doručené 28.12.2021. Dňa 10.1.2022 pod č.k. 35C/331/2016-387 súd prvej inštancie uznesením pripustil zmenu žaloby, dňa 11.1.2022 sudkyňa nariadila vo veci pojednávanie na termín 23.2.2022 a dala pokyn na doručenie oboch ostatne uvedených uznesení a predvolania na pojednávanie

právnym zástupcom strán (viď úpravy na č.l. 388, 389). Z doručení právnych zástupcov je zrejmé, že týmto zjavne administratívnou chybou nebolo doručované uznesenie odvolacieho súdu z 9.12.2021, načo upozornil súd právny zástupca žalobkýň na pojednávaní dňa 23.2.2022 po vykonaní dokazovania v rámci záverečnej reči, súd na základe tejto námietky krátkou cestou na pojednávaní doručil právnym zástupcom oboch strán uznesenie odvolacieho súdu z 9.12.2021 ešte pred vyhlásením dokazovania za skončené. Odvolací súd podotýka, že právnemu zástupcovi odvolateľiek nič nebránilo poukázať na nedoručenie mu rozhodnutia o námietke zaujatosti pred pojednávaním (predvolanie mu bolo doručené 14.1.2022), v jeho písomnom podaní z 18.2.2022 (doručené súdu prvej inštancie 21.2.2022) alebo pred vykonaním ťažiskového dokazovania na pojednávaní dňa 23.2.2022 pri oboznamovaní priebehu konania od posledného pojednávania (konaného dňa 29.11.2021, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že spis bude predložený Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o žalobcami vznesenej námietke zaujatosti sudkyne). Z odvolania nie je zrejmé, prečo by toto pochybenie v procesnom postupe súdu (ktoré bolo súdom prvej inštancie napravené) malo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Podľa názoru odvolacieho súdu nedošlo k takej vade konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nedošlo ani k porušeniu procesných práv žalobkýň v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Žalobkyne v žalobe (doručenej súdu prvej inštancie dňa 14.11.2016) tvrdili, že ich právni predchodcovia (Q. D. a H. D.) nadobudli za života pozemkové nehnuteľnosti, na ktorých si postavili rodinný domček, že nadobudli od roku 1953 nehnuteľnosti časti parciel 3843, 3844 a 3845, do užívania a držby ktorých vstúpili s úmyslom užívať ich ako svoje, ich držba bola oprávnená, dobromyseľná a nepretržitá do doby nadobudnutia vlastníctva priamo zo zákona, na pozemkoch, ktoré užívali a starali sa o ne ako o svoje si postavili rodinný domček s.č. XXX, parcely č. 3843, 3844 a 3845 boli v spojitosti so stavbou rodinného domu zmenené na č. 3844/2 a 3845/2, na ktorom bol zapísaný aj rodinný domček poručiteľov pod s.č. XXX. Žalobkyne boli názoru, že poručitelia boli ku dňu ich smrti (Q. D. zomrel X.X.XXXX a H. D. dňa X.XX.XXXX) vlastníkmi predmetu sporu, za aktuálneho vlastníka nehnuteľností označili v žalobe žalovaného 1/. Titul nadobudnutia vlastníctva (ani domnelý/putatívny) v žalobe neoznačili.

Na pojednávaní dňa 21.5.2018 bol právny zástupca žalobkýň oboznámený s tým, že súčasťou žaloby neboli v žalobe navrhované listinné dôkazy, ktoré následne predložil dňa 23.5.2018. Na pojednávaní dňa 22.1.2020 právny zástupca žalobkýň uviedol, že od roku 1950 jednotlivými kúpnyimi zmluvami uzavretými formálnym i neformálnym spôsobom, potvrdenými vtedajšími autoritami sa právni predchodcovia žalobkýň stali vlastníkmi nehnuteľnosti, ktorých zapísaným vlastníkom je v súčasnosti žalovaný, na základe týchto úkonov a reálneho užívania došlo v zmysle občianskeho zákonníka č. 141/1950 Sb. k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním, dňom podpisu predložených dokumentov vstúpili právni predchodcovia do dobromyseľnej držby, pozemky užívali ako vlastné, postavili na nich dom, v roku 1953 bola postavená prvá časť rodinného domu, domová nehnuteľnosť bola dostavaná v r. 1964. Ďalej uviedol k domnelým nadobúdacím titulom, že tieto neboli zrejme plnohodnotné, avšak vzhľadom na historické obdobie po vojne sa judikatúra prikláňa k tomu, že možno ospravedlňovať nielen skutkový omyl, ale i omyl právny, keď v týchto časoch z dôvodu nestability dochádzalo aj k obyčajovému nadobúdaniu užívacích práv, domnelými nadobúdacím titulmi a reálnym užívaním vstúpili právni predchodcovia žalobkýň dobromyseľne do držby, ktorá bola práve v súvislosti s týmito titulmi oprávnená a trvala od roku 1954 do roku 2016, okamih vzniku je ťažko určiteľný, keďže pán D. kupoval pozemky po častiach. Žalobkyňa 1/ (nar. XXXX) na pojednávaní dňa 18.5.2020 vypovedala, že je najstaršou dcérou poručiteľov, jej otec začal skupovať alebo vymieňať pozemky s určitými ľuďmi, na tých roľiach neskoršie postavili dom, užívali to, aj nádvorie a záhradu, bolo to oplotené, asi 9 rokov bývali v starom dome, v r. 1963 alebo 1964 svojpomocne začali stavať dom; na otázku na akých pozemkoch, uviedla že to už mal asi otec vysporiadané, nový dom bol stavaný vpredu, starý dom stál v pozadí; otec pozemky vymieňal od p. R. a ešte niečo aj vykupoval, bolo tam viacej majiteľov od ktorých pozemky odkúpil, väčšinou D. a p. R., prebiehalo to asi predtým ako sa začalo stavať, okolo rokov 1963-1964, ťažko si na to spomenúť; otec aj na mestskom úrade podpisoval papiere o tom ako sa vymieňali pozemky, aby mal doklad čo odkúpil a čo sa menilo; väčšinou ona chodila s otcom, zvykol si prihnúť, tak ho kontrolovala aby išlo všetko v poriadku; o skutočnostiach, ku ktorým prišlo pred jej narodením vie od otca, on im o tom rozprával po rozchode s matkou (1975) hovoril, že dom nadobudli spolu, ale pozemky patria deťom, prežívala hádky medzi rodičmi, otec tvrdil, že pozemky mali byť len jeho, nič na mamu písať nedal, ona tam nič nemala; ukázal jej aj potvrdenia, že odkúpili pozemky, len to čo platil, bolo to však dávno; niektoré pozemky odkúpil a niektoré vymenil. Žalobkyňa 2/ (nar. XXXX) na pojednávaní 22.6.2020 vypovedala, že otec pozemky postupne odkupoval, na OÚ podpísal doklady

keď začali stavať, bola vtedy malá, mohlo to byť v r. 1950-1953 alebo 1959, bolo odkupované postupne, keď chodili na OÚ si vymieňať role, tak to podpisovali, otec to podpisoval s majiteľmi pozemkov čo tam boli, mali aj role, ale najprv odkúpil pozemky pod domom, lebo tam začali stavať, pozemok pod domom odkúpil, role sa vymieňali, dozvedeli sa o tom postupne, staršia sestra pri tom vybavovaní bola, postupne sa dozvedeli, že to odkupoval od každému majiteľa zvlášť, o tom, že otcovi role nepatria sa dozvedeli po matkinej smrti, po jej dedičskom konaní; dom sa začal stavať v r. 1951-1953, v roku 1954 bola hrubá stavba; najprv bývali v starom ošumelom domčeku, dom sa staval postupne, mali dom, predzáhradku, dvor a záhradu, pozemok bol oplotený pletivom z oboch strán, hranice pozemkov sa nemenili; najprv sa kúpil pozemok, potom sa staval dom (na inom mieste na otázku súdu kedy jej otec spomínal, že tieto pozemky odkúpi, uviedal, že až keď mali dom postavený), dom sa začal stavať pred jej narodením; otec rozprával, že kúpil pozemok, kúpiť ho mal postupne v r. 1951-1953, mala 5-6 rokov, keď počula otca spomínať, že odkúpi pozemok, pozemky odkupoval postupne, takže je možné, že ich odkupoval aj vtedy, keď bola dieťa. Žalobkyňa 3/ na pojednávaní dňa 22.6.2020 vypovedala, že dom a hospodársky dvor otec odkúpil, sestre o tom zveril listiny ešte pred smrťou, o problémoch sa dozvedeli po matkinej smrti; ona sama nebola prítomná pri žiadnom úkone, na základe ktorého mali byť pozemky nadobudnuté, jej osobne matka asi 10 rokov pred smrťou hovorila, že otec odkúpil; dom a hospodársky dvor boli z každej strany oplotené pletivom hrdzavej farby a železnými tyčami, bola tam veľká záhrada, na ktorej sa pestovalo, šírku pozemku nevie uviesť, dĺžku mal 100 metrov, mali ohradený aj zadný dvor, na ktorom sa chovalo veľa zvierat, ale len z polovice aby vedeli vychádzať na roľu; pozemky, ktoré sú predmetom sporu otec nadobudol kúpou, s čím ju oboznámila sestra, jediná sa o to zaujímal. Žalobkyňa 4/ na pojednávaní dňa 22.6.2020 vypovedala, že je najmladšia zo súrodencov, pamätá si len nový dom, v ktorom vyrastala, tento bol oplotený, vpredu bola brána, dvor a záhrada; okolnosti nadobudnutia pozemkov si nepamätá; mama vždy hovorila, že otec všetky pozemky kupoval alebo vymieňal, mená R. a D.; mama nespomínala, že by veci neboli vysporiadané, na dedičské pojednávanie po otcovi prišla s nimi, po ňom hovorila, že všetko je vybavené, žalobkyňa 4/ si dodatok na rozhodnutí o tom, že pozemky nie sú vysporiadané nevšimla.

V podaní Zmena žaloby s doplnením žalobného petitu z 25.11.2021, doručenom súdu 26.11.2021, žalobkyne uviedli, že poručitelia vstúpili do oprávnenej a dobromyseľnej držby pozemkov, ktoré sú predmetom sporu podľa spätnej identifikácie parciel č. 3843 a č. 3844 k. ú. M. (roľa F.) pre účely výstavby domčka v dĺžke 100 m od prednej časti parciel od obce na základe právneho titulu, ktorým bola Smluva podľa § 111 a nasl. stredného OZ č. 141/1950 Zb., od dňa 12.2.1953 od knihovaných vlastníkov v danom čase, ktorými boli Q. R. s manželkou C. R.. Svedkom vzniku právneho vzťahu bol v danom čase predseda MNV, ktorý bol autoritou a administratívnou zárukou. C. R. dňa 27.3.1964 potvrdila prevzatie kúpnej ceny od kupujúcich za odpredaný pozemok. Poručitelia vstúpili do oprávnenej a dobromyseľnej držby pozemkov v časti parcely pôvodne zapísanej ako parc. č. 3845 k. ú. M. (roľa v J. G. E.) o výmere 200 m², ktorú odkúpili a vstúpili do oprávnenej a dobromyseľnej držby v roku 1950 od svojej rodiny M. D. s manželkou E.. Svedkom vzniku zmluvného vzťahu Smluvy v režime zák. č. 141/1950 Zb. bol predseda a tajomník MNV, ktorí boli administratívnou zárukou prevodu. Dňa 17.4.1963 pani D. D., príbuzná poručiteľov, potvrdzuje na MNV prevzatie kúpnej ceny na vyplatenie stavebného pozemku. Predmet sporu podľa identifikácie parciel tvoril parcely č. 3843, č. 3844 podľa PK vložky XXXX pre k.ú. M. vtedy označovanej ako roľa F., a tiež parc. č. 3845 podľa PK vložky č. X pre k.ú. M. označovanej ako roľa v J. G. E. zodpovedajúce parcelám podľa identifikácie č. 3845. Na pozemkoch, do užívania ktorých v užívacej hranici oplotenia vstúpili poručitelia v čase od 1.1.1950 do 15.2.1953 si začali stavať domček, ktorému bolo po dostavbe pridelené číslo XXX a neskôr po dostavbe v roku 1964 bol dom prečíslovaný na č. XXX. Do držby a užívania pozemkov poručitelia vstúpili v čase od 1950 do 1953. Poručitelia najneskôr 12.2.1953 vstúpili do držby pozemkov oprávnenej a neprerušene trvajúcej až do roku 2015, pretože v čase vstupu do držby parciel vtedy označovaných ako parc. č. 3843, 3844 a 3845, v rozsahu a rozlohou zodpovedajúcou užívacím hraniciam nerušenej držby pozemkov, tieto nielen obhospodarovali, starali sa o ne ako o svoje, ale na pozemkoch si postavili rodinný domček, v ktorom sa všetci dedičia poručiteľov narodili a vyrástli. Žalobkyne majú za to, že všetci svedkovia a strany konania zhodne potvrdili existenciu oprávnenej držby trvajúcej neprerušene od okamihu stavby domčka až do roku 2015. Zo skutkových tvrdení a listinných dôkazov žalobkyne vyvodzujú, že vstupom poručiteľov do oprávnenej, dobromyseľnej a neprerušenej držby v čase od 1.1.1950 až do 12.2.1953 došlo podľa § 116 ods. 1 OZ č. 141/1950 ku začatiu plynutia 10-ročnej vydržacej doby ku všetkým pozemkom tvoriacim dnes predmet nároku, uplynutím ktorej došlo ex lege bez ďalšieho k vzniku vlastníckeho práva poručiteľov najneskôr dňom 13.2.1963. Pre prípad, že by plynutie lehoty bolo pre nejaké dôvody nezodpovedajúce požadovanej zákonnej dobe, potom poručitelia sa stali vlastníkmi k 1.1.1983 podľa zák. č. 131/1982 Zb. a pokiaľ aj nie, potom poručiiteľka H. D. sa stala vlastníkom k 1.1.1992, podľa zák. č. 509/1991 Zb. trvaním

oprávnenej, dobromyseľnej a nerušenej držby až ku dňu nadobudnutia účinkov týchto právnych noriem, ktoré vlastníctvo vydržaním pozemkov priznávali. V okamihu vstupu poručiťelov do držby boli podľa § 145 OZ č. 151/1950 dobromyseľní, čo potvrdili úrady Mesta svojimi potvrdeniami. Dobromyseľnosť poručiťelov sa vzťahovala k titulu nadobudnutia, ktorý spôsob kúpy nehnuteľností na slovenskom vidieku v čase krátko po skončení vojny zodpovedal správaniu jednoduchých ľudí bez vzdelania a skúsenosti z uplatňovania obyčajového práva vo vzťahoch medzi osobami, ktorých viazali vzdialenejšie rodinné väzby. Dobromyseľnosť držby sa vzťahovala k jej uchopeniu a trvaniu, keď zodpovedala tradičným vzťahom na slovenskom vidieku v rokoch 50-tych, keď je pravdepodobné, že neoprávnenosť držby by bola namietaná v čase začiatku vstupu do držby, pokiaľ by vlastníci, ktorých sa držba týkala, vedeli o neoprávnenom vstupe do držby. Poručiťelia boli presvedčení o oprávnenosti vstupu do držby z dôvodu kúpy na pozemkoch, na ktorých začali s výstavbou domčka.

Na základe uvedených tvrdení (v žalobe, jej zmene) a výpovedí žalobkýň súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyne v žalobe tvrdili, že poručiťelia nadobudli od roku 1953 časti parciel č. 3843, 3844 a 3845, vo vyjadrení doručenom súdu 29.11.2021 (správne 26.11.2021) uvádzali, že do užívania týchto nehnuteľností vstúpili v čase od 1.1.1950 do 15.2.1953 (na inom mieste vyjadrenia uvádzali od 1.1.1950 do 12.2.1953), resp. že najneskôr 12.2.1953 vstúpili do držby pozemkov oprávnenej a nerušene trvajúcej, toto tvrdenie vo vzťahu k existencii domnelého právneho titulu a dobromyseľnosti v tom, že poručiťelom nehnuteľnosti patrili, žalovaní v konaní rozporovali a zo strany žalobkýň ani po vykonanom dokazovaní preukázané nebolo. Samotné výpovede žalobkýň boli v tomto smere veľmi zmätočné a protirečiacie si. Žalobkyňa 1/ uvádzala, že poručiťel Q. D. skupoval a vymieňal pozemky okolo rokov 1963 - 1964, predtým ako začali stavať rodinný dom v rokoch 1963 alebo 1964. Žalobkyňa 1/ (narodená v roku XXXX) mala poručiťela sprevádzať, keď tieto úkony realizoval. Žalobkyňa 2/ uviedla, že rodinný dom začali stavať v rokoch 1951 - 1953, hrubá stavba bola v roku 1954. Žalobkyňa 2/ (narodená v roku XXXX) má prvé spomienky niekedy okolo roku 1959, boli tam základy, okolo ktorých behali. Najprv uviedla, že poručiťel spomínal, že pozemky odkúpi až keď mali dom postavený, teda po roku 1960, následne uviedla, že poručiťel najprv kúpil pozemok, potom sa stavala dom. Pozemky mali odkupovať postupne, takže je možné, že ich odkupoval aj vtedy, keď bola žalobkyňa dieťa. V súvislosti s uvedenými vyjadreniami žalobkýň súd prvej inštancie poukázal aj na obsah rozhodnutia Štátneho notárstva v Galante pod sp. zn. D 1135/83, podľa ktorého mal byť rodinný dom č. XXX postavený na parc. č. 3845/2 v roku 1959. Ostatné žalobkyne, žalovaní ani vypočutá svedkyňa (p. H.) sa k okolnostiam nadobudnutia pozemkov ani stavbe domu nevedeli bližšie vyjadriť. Súd prvej inštancie uzavrel, že z vykonaných výpovedí nemožno žiadnym spôsobom ustáliť kedy a na základe akých konkrétnych (hoci aj domnelých) úkonov mali poručiťelia nehnuteľnosti či ich časti nadobudnúť, s ktorým záverom sa odvolací súd stotožňuje. Odvolací súd dopĺňa, že žalobkyne vo výpovediach uviedli, že skupovať a vymieňať pozemky a aj podpisovať papiere o tom ako sa vymieňali mal iba ich otec, nie obaja rodičia, otec im tvrdil, že pozemky mali byť len jeho, nič na mamu písať nedal, aj matka im mala povedať, že otec pozemky odkúpil, teda vo vzťahu k poručiťelke vo výpovediach ani len netvrdili, že by tu bol čo aj len domnelý právny titul a dobromyseľnosť v tom, že jej nehnuteľnosti patrili. Z hľadiska dobromyseľnosti držby ako podmienky nadobudnutia vlastníctva veci vydržaním je právne relevantnou len tá skutočnosť, ktorá má objektívne znaky titulu (príp. aj len domnelého, putatívneho) nadobudnutia vlastníctva.

11. Pokiaľ ide o predložené listiny, ktoré majú preukazovať existenciu domnelých právnych titulov, ich obsah a vzťah k sporným nehnuteľnostiam vymedzeným v žalobnom návrhu, ktoré listiny žalovaní spochybnili, súd prvej inštancie správne uzavrel, že:

- prehlásenie datované 12.2.1953 o tom, že Q. R. vymieňa pozemok z parciel č. 3843 a 3844 (len prednú časť z týchto parciel /t.j. od obce/ na dĺžku 100 m) a dáva ho Q. D. za pozemok na inom mieste, obsahuje aj vyjadrenie, že o prevedenej výmene /pozemkov/ podpísaní dodatočne urobili smluvu, na základe ktorej sa prevedie zmena vlastníctva i v pozemkovej knihe, kto komu čo vypúšťa a v akej výmere. Z uvedeného znenia je zrejmé, že malo ísť len o predbežnú dohodu, na základe ktorej mala byť dodatočne vyhotovená zmluva, pričom strany si súčasne boli vedomé potreby vyhotovenia zmluvy za účelom prevodu vlastníctva i v pozemkovej knihe. Uvedená formulácia nasvedčuje tomu, že zúčastnené strany si boli vedomé jednak potreby vyhotovenia riadnej zmluvy s identifikáciou vymieňaných pozemkov a zároveň potreby zápisu zmeny vlastníctva v pozemkovej knihe. Z uvedeného dôvodu preto, s prihliadnutím na uvedené okolnosti, nemožno prijať argumentáciu právneho zástupcu žalobkýň, že spôsob kúpy nehnuteľností na slovenskom vidieku v čase krátko po skončení vojny zodpovedal správaniu jednoduchých ľudí bez vzdelania a skúsenosti z uplatňovania obyčajového práva vo vzťahoch medzi osobami, ktorých viazali vzdialenejšie rodinné väzby. Skutočnosť, že k prevodu nehnuteľností nedošlo podľa názoru súdu dosvedčuje aj to, že podľa p.k. vložky č. XXXX, M. (č.l. 358)

bolo vlastníctvo k parc. č. 3844 - roľa F. Q. O. vo výmere 24 a, 64 m² a k parc. č. 3843 - roľa tamtiež vo výmere 27 a, 30 m² zapísané v prospech vlastníkov Q. R. a manž. C. C. B., každému v polovici, a to podľa zápisnice napísanej Okresným súdom v Galante 21.8.1964 (zapisuje sa nehnuteľnosť parc.č. 3844, odčlenená z vložky č. XXXX a zapisuje sa vlastnícke právo podľa písm. b/ §-u zák. čl. XXIX/1886 titulom del'by - na základe skutočnej držby) a podľa zápisnice napísanej Okresným súdom v Galante dňa 21.8.1964 (zapisuje sa nehnuteľnosť parc. č. 3843, odčlenená z vložky XXXX sem, zapisuje sa vlastnícke právo podľa § 18 zák. čl. XXIX/1886 titulom del'by - na základe skutočnej držby) vlastníkom už zapísaným. Výmera parciel na novovzniknutej p. k. vložke sa pritom zhoduje s pôvodnou výmerou v PK vložkách XXXX a XXXX, teda nedošlo k odčleneniu žiadnej časti pozemkov. Z predmetnej PK vložky tak vyplýva, že vo vzťahu k týmto nehnuteľnostiam boli v roku 1964 vydávané Okresným súdom v Galante rozhodnutia týkajúce sa vlastníckych vzťahov k týmto nehnuteľnostiam.

- potvrdenie podpísané /iba/ C. R. z 27.3.1964 o prevzatí /Q. R./ sumy 2.000 Kčs od Q. D. /za odpredaný pozemok/ podľa názoru súdu nepreukazuje odovzdanie kúpnej ceny za v predchádzajúcej odrážke vymedzené nehnuteľnosti. Jednak mala byť medzi účastníkmi uzavretá zámenná zmluva a nie kúpna a zároveň k odovzdaniu peňazí malo dôjsť po viac ako 11 rokoch od spísania prehlásenia, pričom aj podľa názoru súdu je prepojenosť týchto dvoch dokumentov veľmi nepravdepodobná.

- zápisnica zo 17.4.1963 /spísaná na MNV v M./ o tom, že Q. D. vyplatil D. D. kúpnu cenu za stavebný pozemok, za časť stavebného pozemku pre stavbu rodinného domu č. XXX vo výške 1.000 Kčs, nepreukazuje, aké pozemky mali byť predmetom údajného prevodu a zároveň D. D. nie je uvedená ako vlastníčka či spoluvlastníčka žiadnej z pôvodných parciel 3843, 3844 či 3845, preto nie je zrejmé, či sa tento dokument vôbec vzťahuje na sporné nehnuteľnosti. Ďalšou účinne vznesenou námietkou zo strany žalovaných vo vzťahu k tejto listine bolo upozornenie, že predmetom prevodu mal byť stavebný pozemok, na ktorom sa mala realizovať stavba rodinného domu s.č. XXX a nie XXX. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalovaní túto námietku predniesli ešte v podaní z 5.12.2019 (čl. 179), ktoré bolo právnenému zástupcovi žalobkyň doručené 11.12.2019. Žalobkyne na toto vyjadrenie reagovali až vo vyjadrení doručenom súdu 21.2.2022, teda dva dni pred konaním pojednávania, na ktorom bolo dokazovanie skončené. Žalobkyne až vtedy uviedli nové tvrdenie, že poručitelia postavili na parcelách provizórny rodinný domček, ktorému bolo pridelené súp. č. XXX, na základoch ktorého bol dobudovaný trvalý dom s prideleným súp. č. XXX a v súvislosti s tým navrhli, aby súd zabezpečil dôkaz od Mesta M. v podobe dokumentácie o stavebnom konaní pre domy súp. č. XXX a súp. č. XXX. Súd v zmysle § 153 ods. 2 CSP na uvedené skutkové tvrdenie strany neprihliadal a návrh na vykonanie tohto dôkazu zamietol, keďže žalobkyne neodôvodnili prečo toto tvrdenie a dôkaz označujú tak neskoro (viac ako 2 roky po tom, ako žalovaní listinný dôkaz spochybnili), neuviedli žiadne dôvody, ktoré im bránili v zabezpečení tohto dôkazu a tvrdenie dôkaz súdu označili tesne pred pojednávaním, v dôsledku čoho by si jeho vykonanie vyžadovalo odročenie pojednávania. Ako súd už uviedol, žalobkyne boli poučené o povinnosti včas uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ako aj o následkoch nedodržania tejto povinnosti v uznesení z 19.4.2017.

- potvrdenie rady MNV v M. z 24.1.1964 o tom, že poručitelia odkúpili časť pozemku vo výmere 200 m² z parcely č. 3845 /k.ú. M./ od zomrelého M. D. /ženatého s S. C. D./ v roku 1950, nie je dostatočne určité, aby z neho bolo zrejmé, že uvedeným prevedeným pozemkom je jedna zo sporných nehnuteľností. Súd prvej inštancie poukázal na to, že nebohý M. D. bol podielovým spoluvlastníkom v 1/2-ici na parc. č. 3845 zapísanej na pk vložke č. X, ktorá mala výmeru 4.625 m². Ak by aj z tejto výmery bola vyčlenená časť v rozsahu 200 m², z ničoho nevyplýva, že šlo o jednu z novovzniknutých parciel špecifikovaných v žalobe (žalobkyne sa v žalobe domáhajú určenia vlastníckeho práva poručiteľov v celkovej výmere 1.285 m² vo vzťahu ku všetkým nehnuteľnostiam). Ani táto listina nie je spôsobilá preukázať skutočnosti tvrdené žalobkyňami.

- záznam z 11.8.1989 /spísaný na MNV v M. z príležitosti vykonávania doplnkovej HTÚP v obci M./ sa zjavne vzťahuje na nehnuteľnosti, ktoré boli prejednané v dedičskom konaní po poručiteľovi Q. D., ktoré netvoria predmet tohto konania.

Odvolačný súd sa s uvedenými závermi súdu prvej inštancie plne stotožňuje a dopĺňa, že Q. R. nebol výlučným ale len podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností zapísaných v pkv č. XXXX pre k.ú. M. a mohol by tak nakladať len so svojim spoluvlastníckym podielom. Rovnako M. D. nebol výlučným ale len podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností zapísaných v pkv č. X pre k.ú. M..

Žalobcovia v odvolaní namietali, že nimi predložené dokumenty súd považoval za dokumenty, ktoré neosvedčili dobromyseľnosť poručiteľov v nadobudnutie do držby uchopených nehnuteľností pre formálne vady dokumentov resp. formulačnú neurčitosť dokumentov, ktoré súd skúmal z pohľadu znakov právneho úkonu (podľa platného právneho poriadku vo vzťahu k náležitostiam úkonov) namiesto titulu aj domnelého alebo putatívneho pre účely presvedčenia o nadobúdaní. Odvolačný súd

sa nestotožňuje s názorom odvolateľov, že súd prvej inštancie prísne formalisticky hodnotil dôkazy, ani že by skúmal náležitosti týchto úkonov podľa platnej právnej úpravy, zdieľa názor súdu prvej inštancie, že z obsahu týchto dokumentov/listinných dôkazov nebolo možné žiadnym spôsobom ustáliť ich vzťah k sporným nehnuteľnostiam. Odvolací súd nezistil, že by prvoinstančný súd porušil zásady vyplývajúce z ust. § 191 CSP v súvislosti s hodnotením dôkazov, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Žalobkyne doposiaľ nezrejmili, čo by malo byť právnym titulom, hoc aj domnelým/putatívnym, nepostačuje všeobecný odkaz právneho zástupcu žalobkýň na neurčité jednotlivé kúpne zmluvy uzavreté formálnym aj neformálnym spôsobom, čo v neskoršom podaní Zmena žaloby z 25.11.2021 zmenili na Smluvu podľa § 111 a nasl. stredného OZ č. 141/1950 Zb. Za svedkov vzniku zmluvných vzťahov (ktoré žalobkyne podľa ich ostatného tvrdenia datujú od 1.1.1950 do 12.2.1953) označili predsedu a tajomníka MNV zjavne v súvislosti s ich podpismi na zápisnici zo 17.4.1963, na potvrdení z 24.1.1964 (ktoré však vzhľadom na ich datovanie ani len nespádajú do obdobia tvrdeného vzniku zmluvných vzťahov) a v súvislosti s prehlásením z 12.2.1953, ktoré však bolo len predbežnou dohodou s vedomosťou podpísaných o potrebe dodatočného „urobenia smluvy“ pre prevedenie zmeny vlastníctva v pozemkovej knihe. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom žalovaných, že žalobkyne predloženou dokumentáciou súdu nepreukázali skutočnosť, že poručiteľ za sporné nehnuteľnosti zaplatil, alebo ich vymenil, nie je možné tvrdiť, že jeho držba by bola v tomto smere dobromyseľnou.

12. Súd prvej inštancie dôvodil, že Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v pôvodnom znení účinnom do 31.3.1983 vydržanie neupravoval. Preto bolo potrebné vychádzať z toho, že po 1.4.1964 nebolo možné vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nadobudnúť vydržaním, a to ani vtedy, ak vydržacia doba začala plynúť pred 1.4.1964, t. j. za účinnosti Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Ak k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním došlo najneskoršie 31.3.1964, po nadobudnutí účinnosti zákona č. 40/1964 Zb. mohla byť táto skutočnosť len deklarovaná. Účinky zloženej právnej skutočnosti (skutkovej podstaty vydržania) nastúpili automaticky v dobe ich prípustnosti (viď Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, str. 737). Podľa Občianskeho zákonníka z r. 1950, a potom zákona č. 131/1982 Zb. bolo možné nadobudnúť pozemok vydržaním iba za predpokladu, že desaťročné obdobie oprávnenej držby bolo dovŕšené pred 1.4.1964. Po tomto dátume by síce oprávnená držba mohla byť vydržiteľovi podľa §507a ods. 3 O.z. v znení zákona č. 131/1982 Zb. započítaná, avšak táto doba by podľa výslovného znenia uvedeného ustanovenia nemohla skončiť skôr než uplynutím jedného roka od 1.4.1983 (Ro NS ČR sp. zn. 4Cz 10/1992). Ak by súd ostatne uvedené závery vzťahoval na prejednávajúcu vec, musel by mať v konaní preukázané, že poručitelia nielen vstúpili do držby, ale zároveň ich dobrá viera sa opierať o existenciu právneho titulu (hoci domnelého), ktorý vznikol najneskôr 31.3.1954, tak aby desaťročná vydržacia doba uplynula najneskôr 31.3.1964. Zákon č. 131/1982 Zb. síce pripúšťal aj dodatočné započítanie tejto doby, avšak tá nemohla skončiť skôr než 1.4.1984. Vzhľadom k tomu je však aj aplikácia úpravy podľa zák. č. 131/1982 Zb. v danej veci vylúčená, keďže k prerušeniu nerušeného plynutia premlčacej (správne vydržacej) doby by došlo 13.9.1983 (rozhodnutím v dedičskom konaní po poručiteľovi). Nakoľko samotné žalobkyne v konaní uvádzali, že prevody pozemkov ich otec pravdepodobne realizoval aj po roku 1954 (žalobkyňa 1/ uvádzala roky 1963 - 1964, žalobkyňa 2/ obdobie po roku 1960, resp. pripustila, že k nim dochádzalo aj za jej života, t. j. po jej narodení v roku XXXX) a pozemnoknižná dokumentácia riadne potvrdzuje vlastnícke práva tretích osôb ku sporným pozemkom, o čom mali právní predchodcovia žalobkýň vedomosť (o čom vypovedá deklarovaná snaha otca žalobkýň pozemky kupovať či predávať), súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyne nepreukázali, že by poručitelia za života nadobudli vydržaním, či iným spôsobom nehnuteľnosti uvedené v žalobnom návrhu, z ktorých dôvodov žalobu v celom rozsahu zamietol. Nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by poručitelia nadobudli nehnuteľnosti, riešenie otázky prípadnej kolízie princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princípu ochrany prípadného vlastníckeho práva pôvodného vlastníka považoval za nadbytočné. S týmito závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a dopĺňa, že s poukazom na vyššie uvedené okolnosti, nemožno mať za to, že právní predchodcovia žalobkýň/poručitelia boli dobromyseľní v tom že im sporné pozemky patria (a to ani v čase nástupu do držby ani neskôr), a teda neboli ani ich oprávnenými držiteľmi, hoci ich reálne užívali.

13. Nedôvodnou bola odvolacia námietka žalobkýň, že súd prvej inštancie neaplikoval prezumpciu dobromyseľnosti (§ 145 ods. 2 OZ č. 141/1950 Zb.), nakoľko podľa názoru odvolacieho súdu so zreteľom na všetky okolnosti danej veci je nepochybné, že poručitelia nemohli byť objektívne presvedčení o tom, že držané nehnuteľnosti poctivým spôsobom (súladným s dobrými mravmi) nadobudli, keď o.i. nebolo

ani preukázané, že by za ne zaplatili, poskytli iné dohodnuté plnenie, alebo ich získali darom. Nešlo teda o prípad pochybností o oprávnenosti držby, ale o prípad zjavnej nedobromyselnosti, nemohla sa preto uplatniť ani zákonom ustanovená vyvrátiateľná domnienka podľa § 145 ods. 2 stredného občianskeho zákonníka.

Nedôvodnou bola i námietka, že súd prvej inštancie nevenoval pozornosť žalobkyňami nastoleným právnym otázkam (či je možné za účinnosti stredného občianskeho zákonníka považovať držbu osôb do nej vstupujúcich za nedobromyselnú pri absencii dôkazov o pochybnostiach o okolnostiach vzniku držby, či môže byť rozumová vyspelosť zodpovedajúca jednoduchému intelektu vidieckeho nevzdelaného obyvateľstva v čase po skončení vojny uskutočňujúcich zámenu a kúpu v omyle, ktorých sa vydržacie podmienky týkajú byť prekážkou alebo dôvodom nespôsobilosti domáhať sa ochrany ústavou zaručeného vlastníckeho práva), nakoľko týmto otázkam sa súd prvej inštancie venoval v 45. bode odôvodnenia napadnutého rozsudku v časti týkajúcej sa prehlásenia z 12.2.1953, s jeho závermi sa odvolací stotožnil, ako bolo už vyššie uvedené. Prehlásenie preukazuje vedomosť poručiťela o potrebe vyhotovenia riadnej zmluvy s identifikáciou nehnuteľností a potrebu zápisu zmeny vlastníctva i v pozemkovej knihe.

Odvolateľky namietali, že je zásadne nemysliteľné a ústavne neudržateľné, aby súd vo veci, v ktorej žalobcovia poukážu na skutkovú a právnu zhodu alebo podobnosť v podstatných okolnostiach sa vôbec nevyjadril k rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít a tieto odignoroval a ani nevysvetlil pre aké dôvody ich odmietol aplikovať na daný skutkový stav. Odvolací súd k tejto námietke uvádza, že odvolateľky nešpecifikovali konkrétne rozhodnutia, ktoré mal súd odmietnuť aplikovať na daný skutkový stav. V predchádzajúcom texte odvolania citovali z rozhodnutí NS SR sp. zn. 4Cdo/120/2019 z 27.8.2019 (k otázke dobromyselnosti), 8Cdo/94/2020 z 11.5.2021, sp. zn. 5Cdo/87/2010 z 28.3.2011, sp. zn. 2Cdo/135/1998 z 30.3.1990, z rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/78/2013 z 30.1.2014, sp. zn. 2Cdo/271/2015 z 31.3.2016 (k otázke vydržania) a z rozhodnutia ÚS SR sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14.11.2018, poukázali na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cdo/275/2013 z 9.6.2014 v spojení s rozhodnutím II. ÚS 803/2014, rozhodnutia I. ÚS 549/2015 zo 16.3.2016 a I. ÚS 239/2016 z 20.4.2016 a tiež k otázke poctivého nadobudnutia veci na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo/210/2019. Pri niektorých rozhodnutiach odvolateľky uviedli, že: z neho (rozumej rozhodnutia) uviedli, alebo z neho plynú právne závažné/podstatné právne názory, pri ďalších, že sa oň opierajú resp., že je z neho potrebné vychádzať, že v ňom bol určujúco zaujatý názor, že poukazujú na identický zhodný prípad nároku. Odvolateľky neuviedli, že by súd prvej inštancie rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, namietali len, že sa súd nevyjadril k rozhodovacej praxi najvyšších súdnych autorít, tieto odignoroval a ani nevysvetlil pre aké dôvody ich odmietol aplikovať na daný skutkový stav. Podľa názoru odvolacieho súdu z odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva, že by súd prvej inštancie odmietol aplikovať na daný skutkový stav rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, alebo že by sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe a v zmysle ust. § 220 ods. 3 CSP iba ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, potom odôvodnenie rozsudku obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu. Odvolateľky nešpecifikovali, od záverov ktorého konkrétneho rozhodnutia z ustálenej rozhodovacej praxe sa mal súd prvej inštancie odkloniť a v čom konkrétne, preto nebolo možné túto námietku považovať za dôvodnú.

Odvolateľky namietali aj nepreskúmateľnosť rozsudku, jeho nepomernú stručnosť bez presvedčivých záverov. Po preskúmaní obsahu spisu a odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolací súd konštatuje nedôvodnosť týchto námietok, keďže rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia v zmysle 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán v prejednávanom spore, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný spor a z ktorých vyvodil svoje správne právne závery, ktoré aj vysvetlil. Zistenia súdu prvej inštancie majú vecné i logické zakotvenie vo vykonaných dôkazoch a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou, pri súčasnom zohľadnení ochrany subjektívneho práva oboch sporových strán, ich rovnosti v uplatnení práv, ochrany ich oprávnenej dôvery v právo, ako i predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozhodnutia, pre svoje skutkové zistenia vzal do úvahy skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov, prednesov strán, listinných dôkazov, svedeckých výpovedí, žiadne podstatné skutočnosti, ktoré boli v tomto konaní vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli za konania najavo neopomenul. Odvolací súd nezistil, že by prvostupňový súd porušil zásady vyplývajúce z ust. § 191 CSP v súvislosti s hodnotením dôkazov, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, pričom svoje skutkové zistenia správne subsumoval

pod aplikované právne predpisy a daný právny vzťah správne právne posúdil. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie náležite, podrobne a logicky odôvodnil, odôvodnenia napadnutého rozsudku dalo jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nároku a obranou proti takému uplatneniu.

Podľa ustálenej judikatúry (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/145/2011) súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzanými účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ako i odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

V posudzovanej veci odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nemožno považovať za svojvoľné, či zjavne neodôvodnené, keďže zrozumiteľne poskytuje odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Ak sa odvolací súd v odôvodnení tohto jeho rozsudku nezaoberal konkrétnou námietkou sporovej strany, urobil tak preto, že daný argument a taktiež odpoveď naň nepovažoval pre rozhodnutie v danej veci za rozhodujúce (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s.12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv, či požiadaviek strany, ktorá je nespokojná s právnymi závermi, tým nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý súdny proces. Do práva na spravodlivý proces totiž nepatrí právo účastníka konania (strany), aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania (strana) pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Skutočnosti uvedené v odvolaní žalobkýň neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd ani s prihliadnutím na uplatnené odvolacie argumenty žalobkýň nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchyliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľkám.

14. Odvolací súd riadiaci sa uvedenými úvahami a osvojujúci si aj dôvody súdu prvej inštancie preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP z dôvodu jeho vecnej správnosti potvrdil, čo sa týkalo aj vecne správneho (konkrétnymi odvolacími námietkami nespochybneného) rozhodnutia o trovách prvoinštančného konania.

15. Podľa § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

Podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že procesne plne úspešným žalovaným 1/ až 5/ priznal proti žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške, a to z dôvodu, že strana, ktorá mala plný úspech vo veci (žalovaní 1/ až 5/), má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov proti strane, ktorá vo veci úspech nemala (žalobcovia 1/ až 4/), keď nevidel dôvod pre aplikáciu ust. § 257 CSP.

16. Tento rozsudok prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/. (§ 421 ods. 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. (§ 422 ods. 1 CSP)

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. (§ 424 CSP)

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77. (§ 425 CSP)

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil. (§ 426 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. (§ 427 ods.1 CSP)

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods.2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Súd vždy poučí strany o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci. (§ 160 ods. 2 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. (§ 429 ods.1 CSP)

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 ods.2 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. (§ 431 ods. 1 CSP)

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. (§ 431 ods. 2 CSP)

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. (§ 432 ods. 1 CSP)

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. (§ 432 ods. 2 CSP)

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. (§ 433 CSP)

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 434 CSP)

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania. (§ 435 CSP)